

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS NITZAVIM • MAAMAR 4

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' תִּגַּל נַפְשִׁי בֵּאלֹקִי

Je me réjouirai grandement en Havaya
; mon âme exultera en mon D.ieu

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוֹקֵדֶשׁ לַכְבוֹד הַגָּאוֹן הַמְּקוּבֵּל רַבִּי ל״וִי יִצְחָק שְׁנִיאָוֶרְסָאֵהָן זצ״ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/nitzavim/4/

1 שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהִי תִגַּל נִפְשִׁי בְּאַלְקִי. כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יֵשַׁע וְגוֹי.

«Je me réjouirai grandement en Havaya, mon âme exultera en mon D.ieu, car Il m'a revêtu de vêtements de salut», etc.

(במדרש הובא פסוק זה בויקרא רבה בפ' צו ס"פ עשירית וס"פ ואתחנן. ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה בפ' נגילה ונשמחה כך ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] בפ' יתרו ד"צ ע"ב נשא קל"ג אי בלק קצ"ט ב')

(Dans le Midrach, ce verset est cité dans Vayikra Rabba, dans la paracha Tsav, à la fin de la [section] dix, et à la fin de la paracha Vaet'hanan; ainsi que dans Chir Hachirim Rabba, à propos de [ce verset]: «Nous exulterons et nous nous réjouirons en toi.» Voir aussi le Zohar, partie II, paracha Yitro, page 90b; Nasso, 133a; Balak, 199b.)

הנה ההפרש שבין שמחה לגילה הוא כי השמחה נקרא בהגלות נגלות השמחה מבחוץ והיא בחינת חג הסוכות זמן שמחתנו. וגילה נקרא כשהשמחה עדיין בפנימית הלב ולא באה לידי גילוי בחיצוניות.

Or, la différence entre sim'ha (joie) et gila (exultation) est la suivante : on parle de sim'ha lorsque la joie se révèle ouvertement à l'extérieur; c'est le niveau de la fête de Soukot, «le temps de notre joie». On parle de gila lorsque la joie demeure encore dans l'intériorité du cœur et ne s'est pas révélée au-dehors.

וכמ"ש וגילו ברעדה שרעדה תכסה את השמחה שלא תהא נראית ונגלית בחוץ רק תוכו צוף השמחה ובהתגלות נראית ונגלית בחינת רעדה והוא בחי' ר"ה [ראש השנה] וכמשי"ת [וכמו שיתבאר]

Comme il est écrit : «Exultez avec tremblement» : le tremblement recouvre la joie, de sorte qu'elle ne soit ni visible ni révélée à l'extérieur; seul l'intérieur est imprégné de joie, tandis que ce qui se voit et se révèle ouvertement est le niveau du tremblement. C'est le niveau de Roch Hachana, comme nous l'expliquerons.

(וזהו ה' מלך תגל הארץ והיינו בחינת ימים נוראים שנקרא הקדוש ברוך הוא המלך הקדוש המלך המשפט הנה אז הוא בחינת גילה תגל הארץ.)

(Et c'est le sens de : «Havaya règne; que la terre exulte.» Cela désigne le niveau des Jours redoutables, lorsque le Saint béni soit-Il est appelé «le Roi saint», «le Roi du jugement»; c'est alors le niveau de la gila : «que la terre exulte».)

וזהו גם כן בני ציון יגילו במלכם. ועיין מ"ש לקמן סד"ה ביום השמיני עצרת מענין גילה)

Et c'est également le sens de : «Que les enfants de Sion exultent en leur Roi.» Voir aussi ce qui est écrit plus loin, à la fin du discours commençant par «Le huitième jour, une assemblée», au sujet de la gila.)

והנה הכתוב אומר שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ וְלֹא פִי מִי הוּא הַאֹמֵר וְהֵינּוּ לִפִּי שֶׁהוּא מֵאֵמֵר הַנְּבִיא בְּעֵד כָּלִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

Or, le verset dit : «Je me réjouirai grandement», sans préciser qui parle. C'est parce qu'il s'agit de la déclaration du prophète au nom de l'ensemble d'Israël.

וּבִיאוֹר הָעֵנִין הֵנָּה כְּתִיב תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר. וּפִשְׁטִיהָ דְקָרָא אֵינוּ מוֹבֵן לְכַאוּרָה שֶׁאֵמֵר בַּחֲדָשׁ וְלֹא פִי בְּאִיזָה חֲדָשׁ וְהַלֵּ"ל [וְהוּא לִיָּה לְמִימַר] בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי.

L'explication est la suivante : il est écrit : «Sonnez du chofar au mois (bachodech).» Or, à première vue, le sens simple du verset est incompréhensible : il dit «au mois» sans préciser de quel mois il s'agit ; il aurait dû dire «au septième mois».

2 וגם מאי דכתיב שופר בשופר מיבעי ליה. אך הענין כי הנה חדש הוא מלשון התחדשות שעל שם זה נק' כן כל חדש

De plus, quant à ce qui est écrit «un chofar», il aurait fallu dire «avec un chofar» (bachofar). Mais voici de quoi il s'agit : 'hodech (mois) vient du terme hit'hadchout (renouvellement), et c'est pour cette raison que chaque mois est ainsi appelé,

מִפְּנֵי חֵי דוֹשׁ הַלְּבָנָה שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל חֲדָשׁ וְאֵמֵר תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר פִּי בְּחִידוּשׁוֹ שֶׁל שׁוֹפָר שֶׁהַשׁוֹפָר מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשׁוֹפָר שֶׁל שָׁנָה זֶה אֵינוּ שׁוֹפָר

en raison du renouvellement de la lune, qui se renouvelle chaque mois. Et [le verset] dit : «Sonnez du chofar bachodech», c'est-à-dire : dans le renouvellement du chofar, car le chofar se renouvelle chaque année, et le chofar de cette année n'est pas le chofar

שֶׁל שָׁנָה אַחֲרֵת וּלְבָאֵר זֶה צָרִיךְ לְהַקְדִּים בִּיאוֹר עֵנִין רִ"ה [רִאשׁ הַשָּׁנָה] שֶׁנִּקְבַּע בְּאַחַד בְּתִשְׁרֵי שָׁבוּ נִבְרָא הָאָדָם הוּא יוֹם שֶׁשִּׁי לְמַעַ"ב [לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית]. כִּי בְּכִ"ה בְּאֵלוּל נִבְרָא הָעוֹלָם.

d'une autre année. Pour expliquer cela, il faut d'abord expliquer ce qu'est Roch Hachana, fixé au premier jour de Tichri, jour où l'homme fut créé ; c'est le sixième jour de l'œuvre de la Création. Car le monde fut créé le vingt-cinq Eloul.

3 וְצִרִיךְ לְהַבִּין לָמָּה אֵין קוֹבְעִין רִי"ה [ראש השנה] בְּיוֹם אִי לַמַּעֲיָב [למעשה בראשית]. וְיוֹם אִי לַמַּעֲיָב [למעשה בראשית] הִי [היה] צִ"ל אִי בְּתִשְׁרִי וְלָמָּה הִיא תַּחֲלַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּכִ"ה בִּאלוּל.

Il faut comprendre : pourquoi Roch Hachana n'est-elle pas fixée au premier jour de l'œuvre de la Création ? Le premier jour de l'œuvre de la Création aurait dû être le premier Tichri ; pourquoi le commencement de la création du ciel et de la terre eut-il lieu le vingt-cinq Eloul,

וְרִי"ה [וראש השנה] שֶׁהוּא יוֹם אִי בְּתִשְׁרִי הִיא בְּיוֹם בְּרוּא אֲדָה"ר [אדם הראשון]. אֲךָ הִנֵּה עַל תַּחֲלַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא הִיא צִרִיךְ לִקְבּוֹעַ רִי"ה [ראש השנה] יוֹם מִיּוֹחַד בַּשָּׁנָה

tandis que Roch Hachana, qui tombe le premier Tichri, fut le jour où fut créé Adam, le premier homme ? Or, pour le commencement de la création du ciel et de la terre, il n'était pas nécessaire de fixer Roch Hachana comme un jour particulier de l'année,

כִּי בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הִיא בְּרִיאָה מֵאֵין לִישׁ גִּשְׁמִי לִהְיוֹת נִרְאָה גִּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם וְחֻמְרֵיהֶן לִישׁ וּדְבָר. car la création du ciel et de la terre est une création de quelque chose de physique à partir du néant, afin que la matérialité et la nature physique du monde apparaissent comme une existence et une chose.

4 וְעִ"ז נֹאמֵר הַמַּחֲדָשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲיָב [מעשה בראשית] שֶׁבְּרִיאָה זוֹ מִתְחַדֶּשֶׁת תְּמִיד בְּכָל יוֹם וְלֹא בְּרִי"ה [בראש השנה] בְּלִבְדּ

À ce sujet, il est dit : « Lui qui, dans Sa bonté, renouvelle chaque jour, constamment, l'œuvre de la création » : cette création est continuellement renouvelée chaque jour, et pas seulement à Roch Hachana.

אֲלֹא עַל בְּרִיאַת הָאָדָם בְּיוֹם שֶׁשִׁי לַמַּעֲיָב [למעשה בראשית] וְלֹא עַל בְּרִיאַת גּוּפוֹ אֲלֹא עַל נִפְשׁוֹ שֶׁנֶּאֱמָר [שנאמר] וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נִשְׁמַת חַיִּים שֶׁנִּשְׁמַת אֲדָה"ר [אדם הראשון] הִתְּהַלְּלָה מְכֹל נִשְׁמֵי [נשמות ישראל] וְכִמְיָן אָדָם אֶתָּם

Mais [cela était nécessaire] pour la création de l'homme, le sixième jour de l'œuvre de la création ; non pour la création de son corps, mais pour celle de son âme, comme il est dit : « Il insuffla dans ses narines le souffle de vie. » Car l'âme d'Adam, le premier homme, était composée de toutes les âmes d'Israël, comme il est écrit : « Vous êtes adam, l'homme »,

והיא תכלית עיקר בריאת העולמות כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית הנה התחדשות בריאה זו שהיא מאין ליש רוחני היא מתחדשת בכל ר"ה [ראש השנה].

et elle est le but, le point essentiel, de la création des mondes, comme il est écrit : « Au commencement (Berechit) » : pour Israël, appelé « commencement » (réchit). Or, le renouvellement de cette création, qui va du néant à une existence spirituelle, se produit à nouveau chaque Roch Hachana.

[וענין זה הוא מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער הנסירה רפ"ב ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"ה כי ב' יחודים יש למעלה בחכמה ובינה האחד להחיות העולמות ולקיים קיום הכ רחי והמשכה זו ויחוד זה הוא תדירי ואינו נפסק לעולם]

(C'est à cela que se rapporte ce qui est écrit dans Etz Chaim, Cha'ar HaNesirah, début du chapitre 2, et dans Pri Etz Chaim, Cha'ar Keriat Chema, chapitre 5 : il existe en haut deux unions, en 'Hokhma et Bina. La première donne vie aux mondes et les maintient dans une existence nécessaire ; cette émanation et cette union sont constantes et ne cessent jamais,

כי אם יתבטל רגע אחד יתבטלו כל העולמות. ויחוד ב' להולדת מוחין שהם נשמת זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] פנימית העולמות וזה היחוד וההמשכה אינו תדיר כו'.

car si elle cessait ne serait-ce qu'un instant, tous les mondes cesseraient d'exister. La seconde union est destinée à engendrer les mo'hin, qui sont l'âme de Zeir Anpin et de Noukva, la dimension intérieure des mondes ; cette union et cette émanation ne sont pas constantes, etc.)

והנה פ"י יחוד חו"ב [חכמה ובינה] הוא ענין ההמשכה מאין ליש כי החכמה מאין תמצא ובינה נק' יש כנודע ממ"ש להנחיל אוהבי יש.

Or, le sens de l'union de 'Hokhma et Bina est l'émanation du néant vers l'existence. Car « 'Hokhma provient du néant (ayin) », tandis que Bina est appelée « existence » (yech), comme on le sait d'après ce qui est écrit : « Afin de faire hériter de yech ceux qui M'aient. »

והנה בחי' הא' להחיות העולמות ע"ז נאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד כו' שאינו נפסק ההמשכה מאין ליש תמיד כו' ומה נמשך התהוות חיצוניות העולמות.

Or, au sujet du premier niveau, qui donne vie aux mondes, il est dit : « Lui qui, dans Sa bonté, renouvelle chaque jour, constamment », etc. : l'émanation du néant vers l'existence ne cesse jamais, etc. ; c'est d'elle que découle la venue à l'existence de la dimension extérieure des mondes.

וזהו ענין מאין ליש גשמי כו' ר"ל [רוצה לומר] חיצוניות העולמות דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] כו'.
אמנם מאין ליש רוחני היינו הולדת הנשמות שהם פנימי' [פנימיות / פנימית] העולמות ומקורם לידת זו"נ
[זעיר אנפין ונוקבא] שהם בחי' אדם וחווה כו'

C'est cela, « du néant à une existence physique », etc., c'est-à-dire la dimension extérieure des mondes d'Atsilout, de Béria, de Yetsira et d'Assiya, etc. Mais « du néant à une existence spirituelle » désigne la naissance des âmes, qui sont la dimension intérieure des mondes ; leur source est la naissance de Zeir Anpin et de Noukva, qui sont au niveau d'Adam et de 'Hava, etc.

והיינו ע"י יחוד עליון דחו"ב [דחכמה ובינה] שמקבלים ההשפעה מא"א [מאריך אנפין] ועתיק ומלמעלה מעלה
עד א"ס כו' וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' וירא וכללות המשכה זו הוא כו"ה [בראש השנה] שאז
הוא לידת והמשכת מוחין דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] כו')

Et cela se fait par l'union supérieure de 'Hokhma (sagesse) et de Bina (compréhension), qui reçoivent le flux d'Arieh Anpin et d'Atik, puis de niveaux toujours plus élevés, jusqu'à l'Infini (Ein Sof), etc., comme il est écrit dans le Likkutei Torah [de l'Ari zal], dans la parasha Vayera. L'ensemble de cette émanation a lieu à Roch Hachana, car c'est alors que naissent et sont attirés les mo'hin de Zeir Anpin (les attributs émotionnels) et de Noukva (le féminin / Mal'hout), etc.)

שלכן נק' בשם ר"ה [ראש השנה] כמו ראש האדם עדי"מ ששם ראשית גילוי כללות החיות מעצמיות הנפש
אשר בעצמות הנפש כל פרטי התחלקות החיות כלולים בהעלם וראשית

C'est pourquoi ce jour est appelé Roch Hachana («tête de l'année»), à l'image de la tête de l'homme, par analogie : c'est là que se manifeste d'abord, dans son ensemble, la force vitale issue de l'essence de l'âme. Car dans l'essence de l'âme, tous les détails de la division de la force vitale sont inclus à l'état latent ; et la première

יציאתן מההעלם אל הגילוי הוא ע"י שנמשך תחלה גילוי כללות החיות מעצמיות הנפש במוחין
שבראש ומהם מתפשט לכל אבר לפי מזגו ותכונתו כך כו"ה [בראש השנה] נמשך

manifestation de leur sortie de l'état latent à la révélation s'opère lorsque la force vitale générale est d'abord attirée de l'essence de l'âme dans le cerveau (les mo'hin) situé dans la tête ; de là, elle se diffuse dans chaque membre selon son tempérament et sa nature. De même, à Roch Hachana, est attirée

גילוי כללות החיות של כל השנה וממנו נמשך חיות להתחלקות פרטים של רגלים וארבע תקופות ובארבעה פרקים שבהם העולם נידון וי"ב חדשים ואח"כ לימים אחדים להיות

la révélation de la force vitale générale de toute l'année; et de celle-ci est attirée la force vitale qui se répartit en détails: les trois fêtes de pèlerinage, les quatre saisons, les quatre périodes de l'année où le monde est jugé, les douze mois, puis les jours pris un à un, afin qu'ils soient

מחדש בכל יום תמיד מע"ב [מעשה בראשית] ואדם נידון בכל יום ואח"כ גם לרגעים וכמ"ש לרגעים תבחננו מפני שראשית גילוי ההמשכה הכללית היא מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל

«renouvelés chaque jour, continuellement, les actes de la Création», et «l'homme est jugé chaque jour»; puis, également, à chaque instant, comme il est écrit: «Tu l'éprouves à chaque instant.» [Cela s'explique] par le fait que la première manifestation de l'émanation générale provient du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), laquelle n'est absolument pas dans le cadre des mondes;

דהיינו שאין שם בחי' גילוי עלמין כלל רק שכל בחי' עלמין הם שם בהתכללות בעולם כמו עד"מ בעצמות הנפש הני"ל.

c'est-à-dire qu'il n'y existe aucun niveau de mondes révélés; au contraire, tous les niveaux des mondes y sont inclus à l'état latent, comme dans l'analogie de l'essence de l'âme mentionnée plus haut.

5 ואין פ"י סובב ומקיף מלמעלה שהרי כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש

Or, «qui entoure» (sovev) ne signifie pas qu'elle entoure et enveloppe d'en haut, car il est écrit: «Les cieus et la terre, Je les remplis»: Moi-même.

אלא שאין שם בחי' גילוי לשיוכלו העולמות לקבל ולא יבטלו במציאות שהרי כל העולמות הם בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ת"ק שנה ואפילו המלאכים

Mais il n'y a là aucun niveau de révélation que les mondes puissent recevoir sans être annulés et cesser d'exister. Car tous les mondes sont finis, [mesurés à] «cinq cents ans»; même les anges,

שהם שכליים נבדלים הרי יש גבול להשגתם ואין יכולין לקבל אור א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' ועל ידי התחדשות גילוי כזה שהוא למעלה מן ההשתלשלות לבחינת וסדר ההשתלשלות

qui sont des intelligences séparées, ont une limite dans leur perception et ne peuvent recevoir la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui, comme Son nom l'indique, n'a pas de fin, etc. Et par le renouvellement d'une telle révélation, qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), vers le niveau et l'ordre de cet enchaînement descendant,

דהיינו מבחי' אני מלא אני ממש לבחי' מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] כבוד הוא בחינת התלבשות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] נמשך תחלה ראשית הגילוי בכללות החיות בר"ה [בראש השנה] על כל השנה ואח"כ לפרקים וחדשים וימים ורגעים בדרך השתלשלות.

c'est-à-dire du niveau de « Je remplis », « Moi-même », au niveau de « la terre entière est pleine de Sa gloire » (la gloire étant le niveau de l'enveloppement dans la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin)), est d'abord attiré le commencement de la révélation, dans la force vitale générale, à Roch Hachana, pour toute l'année ; puis, selon l'enchaînement descendant, aux saisons, aux mois, aux jours et aux instants.

6 וזהו ענין יחוד קוב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתיה פי' קוב"ה [קודשא בריך הוא] היינו בחי' קדוש ומובדל. וכענין הגבל את ההר וקדשתו

Et tel est le sens de l'union du Saint béni soit-Il et de Sa Chekhina. Autrement dit, « le Saint béni soit-Il » désigne le niveau de la sainteté et de la séparation, comme dans « Pose des limites autour de la montagne et sanctifie-la »,

דהיינו בחי' סוכ"ע ושכינתיה הוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] והיחוד היא ההמשכה שמבחי' סוכ"ע בחי' אני מלא לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] להיות מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו]

c'est-à-dire le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) ; et « Sa Chekhina » désigne le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin). L'union est la transmission du niveau de sovev kol almin, le niveau de « Je remplis », au niveau de memalé kol almin, afin que « toute la terre soit remplie de Sa gloire ».

וזה נמשך בר"ה [בראש השנה] בכללות (וזהו ובכן תן כבוד ה' לעמך כו' שימשך מבחי' סוכ"ע בחי' אני מלא לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שנק' כבוד.

Et cela est attiré de manière générale à Roch Hachana. (C'est le sens de : « Et ainsi, accorde la gloire, Havaya, à Ton peuple », etc. : que soit attiré le niveau de sovev kol almin, le niveau de « Je remplis », vers le niveau de memalé kol almin, appelé « gloire ».

וזהו ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וגו'. ועמ"ש במ"א בד"ה כי על כל כבוד חופה וע' מזה ג"כ בד"ה כי כארץ תוציא צמחה):

Et tel est le sens de : « Mais, aussi vrai que Je vis, la gloire de Havaya remplira », etc. Voyez aussi ce qui est écrit ailleurs, dans le discours commençant par « Car sur toute la gloire il y aura un dais » ; voyez également à ce sujet le discours commençant par « Car, comme la terre fait pousser ses produits ».)

7 ב והנה בעת בריאת אדה"ר [אדם הראשון] היה בחי' כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא]

תליא מילתא

2. Or, au moment de la création d'Adam, le premier homme, c'était le niveau de « car Il désire la bonté » ; mais à présent, la chose dépend d'un éveil d'en bas.

(וכמ"ש בע"ה [בעץ חיים] שם שיחוד הפנימי להולדות נשמות אינו נעשה אלא על ידינו) כי כח זה ניתן לאדה"ר [לאדם הראשון] כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה שהוא לכאורה כפל לשון

(Comme il est écrit dans Etz Chaim, à cet endroit, que l'union intérieure qui donne naissance aux âmes ne s'accomplit que par notre intermédiaire.) Car ce pouvoir fut donné à Adam, le premier homme, comme il est écrit : « Et l'homme devint une âme vivante (néfech 'haya) », ce qui semble, à première vue, être une répétition,

שהרי כבר נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ולמה נאמרה ונשנית עוד ויהי האדם לנפש חיה.

car il a déjà été dit : « Et Il insuffla dans ses narines un souffle de vie » ; pourquoi donc est-il dit et répété encore : « Et l'homme devint une âme vivante » ?

אלא פי' חיה הוא שם דבר ומקור כלומר דבר שיש בו חיות להחיות כל חי

Mais le sens est que 'haya est un nom et une forme source, c'est-à-dire une chose qui porte en elle une force vitale pour donner vie à tout être vivant ;

דהיינו כמו שהנפש היא חיה שיש בה חיות להחיות הגוף בהתלכשותה בו כך ויהי האדם להיות כמו נפש זו המחיה.

autrement dit, de même que l'âme est 'haya, porte en elle une force vitale qui donne vie au corps lorsqu'elle s'y trouve investie, ainsi « l'homme devint » semblable à cette âme qui donne la vie.

8 וזהו וירדו בדגת הים ובעוף השמים כלומר שהם יורידו וימשיכו החיות לכל דגת הים ולכל עוף השמים שחיות כל חי תהא

Et c'est là le sens de « qu'ils dominant (veyirdu) sur les poissons de la mer et sur les oiseaux du ciel » : c'est-à-dire qu'ils feront descendre (yoridu) et attireront la force vitale vers tous les poissons de la mer et tous les oiseaux du ciel, afin que la force vitale de chaque être vivant soit

תלוי במעשה האדם וכח זה הוא ממאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ומה הוא ית' כתיב ביה ואתה מחיה את כולם כך ניתן לאדם כח זה.

dépendante des actes de l'homme. Et ce pouvoir provient de la parole « Faisons l'homme à notre image, selon notre ressemblance » : de même qu'il est écrit à Son sujet, béni soit-Il : « et Tu fais vivre tous les êtres », ce pouvoir fut ainsi donné à l'homme.

9 והנה אדה"ר [אדם הראשון] הי' [היה] כלול מכל נש"י [נשמות ישראל] לכן כל נשמה וניצוץ מישראל יש בו חלק מנשמת אדה"ר [אדם הראשון] שלכן נאמר אדם אתם אתם קרוים אדם

Or, Adam, le premier homme, était constitué de toutes les âmes d'Israël. C'est pourquoi chaque âme et chaque étincelle d'Israël possède une part de l'âme d'Adam, le premier homme. Voilà pourquoi il est dit : « Vous êtes adam » ; vous êtes appelés adam.

ולכן באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] שלנו תליא מילתא להמשיך בר"ה [בראש השנה] כללות החיות מאור א"ס ב"ה הסכ"ע [הסובב כל עלמין] להיות גילוי אלקותו ית' על כל השנה

C'est pourquoi la chose dépend de notre éveil d'en bas : faire descendre à Roch Hachana l'expression générale de la force vitale de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui entoure tous les mondes, afin que Sa divinité, béni soit-Il, se révèle durant toute l'année.

(וזהו ואמרתם כה לחי ופ"י בזה"ב [בזהר חלק ב'] ר"פ וארא) (דכ"ג ע"ב) יו"ט [יום טוב] דר"ה [דראש השנה] הוה לקשרא כה לחי כו'.

(Et c'est là [le sens de] : « Et vous direz : Ainsi (koh) au vivant (le'haï). » Le Zohar l'explique dans la deuxième partie, au début de la paracha Vaéra [23b] : « La fête de Roch Hachana a pour but de lier Koh à 'Haï », etc.)

וְכֵן מִשְׁמַע בְּגִמְרָא פִּיךָ [פֶּרֶק קמ"א] דְּרִי"ה [דְּרַאשׁ הַשְּׁנָה] (דִּי"ח ע"א). וְהִנֵּה אֲרִז"ל [אִמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה] כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּכֹה הֵיא בְּחֵי מַלְי שְׁנִקְרָא אֶסְפֶּקְלִרְיָא דְּלֹא נִהְרָא בְּחֵי כְּדֻמוּתָנוּ.

Cela ressort également de la Guemara, dans le premier chapitre de Roch Hachana (18a). Or, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : «Tous les prophètes prophétisèrent avec koh [ainsi]»; cela correspond au niveau de Mal'hout, appelé «le miroir qui ne brille pas», le niveau de «à notre ressemblance».

וְזֶהוּ עֲנִין בְּכִיָּה בְּאֵלּוּל נִבְרָא הָעוֹלָם בְּבִחֵי כֹה כְּדֻמוּתָנוּ לִהְיוֹת נִרְאָה הָעוֹלָם לִישׁ וּדְבַר וְאִחִיכָּ צִי"ל בִּיטוּל הִישׁ עִי קִבְּלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְעִי"ז לְקִשְׁרָא כֹה לְחֵי

Et c'est le sens de [l'enseignement selon lequel] le monde fut créé le vingt-cinquième (kaf-hé) jour d'Eloul: il fut créé selon le niveau de koh, «à notre ressemblance», de sorte que le monde apparaisse comme une existence et une chose. Ensuite, cette existence doit être annulée par l'acceptation du joug de la royauté des Cieux (kabbalat ol), et c'est ainsi que l'on «lie Koh à 'Haï»;

וְהֵינּוּ כְּמִשְׁשׁ וְאוֹלָם חֵי אֲנִי וַיִּמְלֹא כְּבוֹד ה' וְכִנִּי"ל. וְזֶהוּ עֲנִין יְחִיד חֵי הָעוֹלָמִים מֶלֶךְ כּו'.

c'est-à-dire, comme il est écrit : «Mais, aussi vrai que Je vis ('haï), la gloire de Havaya remplira», comme mentionné plus haut. Et c'est le sens de «L'Unique, Vie des mondes, Roi», etc.

וְעִי בִּזְחִי"א [בְּזֹהַר חֶלֶק א'] תּוֹלְדוֹת (קל"ה ב') בְּעֲנִין בְּאֵר לְחֵי רֹאִי (וַיִּשְׁלַח קַעֲיָא ב') בְּעֲנִין כֹּה לְחֵי.

Voyez aussi le Zohar, première partie, Toldot (135b), au sujet de «Be'er La'haï Roï»; et Vayichla'h (171b), au sujet de «Koh le'haï».

וְהִתְקַשְּׁרוּת וַיְחֻד זֶה זֶה בְּרִיָּה [בְּרַאשׁ הַשְּׁנָה] שָׁבוּ נִבְרָא הָאָדָם שָׁבוּ נֹאמֵר וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים עִי"כ הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ יְחֻד זֶה דְּבִחֵי כֹה לְחֵי.

Cette liaison et cette union ont lieu à Roch Hachana, jour où l'homme fut créé et à son sujet il est dit : «Il insuffla dans ses narines un souffle de vie»; c'est pourquoi il peut faire descendre cette union du niveau de «Koh à 'Haï».

והיינו ע"י ואמרתם ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה אמ"ר [אש מים רוח] ר"ת [ראשי תיבות] אש מים רוח
תורה עבודה גמ"ח [גמילות חסדים] כמבואר בד"ה לסוסתי בשה"ש [בשיר השירים] וכן קול השופר כלול מגי
בחי' אמ"ר [אש מים רוח].

Et cela se fait par «Et vous direz» (va'amartem), selon le sens de «Car j'ai dit (amarti) : le monde est bâti par la bonté» : [les lettres] alef-mem-rech sont les initiales de ech, mayim, roua'h (feu, eau, air) : la Torah, le service divin et les actes de bonté, comme cela est expliqué dans le discours qui commence par «À ma jument», dans le Chir Hachirim. De même, le son du chofar se compose des trois niveaux du feu, de l'eau et de l'air.

והנה בט"ב [בתשעה באב] איכה ישבה בדד אי כ"ה כמ"ש בפ' תרומה (דף קמ"ג ע"ב ע"ש) וברכות ע"פ איכה
ישבה אוי לכה.

Or, à Ticha Béav, [nous lisons] : «Eikha (Comment) est-elle assise solitaire» : ei ko («où est ko ?»), comme il est écrit dans la Paracha Terouma (page 143b ; voir là-bas), et dans Midrach Rabba sur le verset «Comment est-elle assise» : «Malheur à ko.»

ופי' ישבה בדד היינו ההפך מבחינת כה לחי כ"א ובפשעכם שולחה אמכם. כמ"ש ברבות בראשית (ס"פ
י"ט) בשלוחין כו' בגרושין כו' איכה ישבה כו'.

Et le sens de «elle est assise solitaire» est l'opposé du niveau de «Ko à 'Haï» ; au contraire, «à cause de vos transgressions, votre mère a été renvoyée», comme il est écrit dans Midrach Rabba sur Béréchit (fin de la section 19) : «par le renvoi», etc., «par le divorce», etc., «Comment est-elle assise», etc.

ועיין בת"ז [בתיקוני זוהר] סוף תיקון י"ט. ועמ"ש בד"ה ואשה כי תדור נדר גבי איכה תרעה אך

Voir aussi le Tikkouné Zohar, fin du Tikkoun 19. Voir également ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Si une femme fait un vœu», au sujet de «Où (eikha) fais-tu paître ?». Mais,

הנה על ידי הבכייה רחל מבכה כו' מעוררים רחמים להיות נמשך אח"כ באלול יג, מ הרחמים שע"ז
יומשך בר"ה [בראש השנה] להיות ואמרתם

par les pleurs, «Rachel pleure», etc., la miséricorde est éveillée, afin qu'ensuite, au mois d'Eloul, les Treize [Attributs] de Miséricorde soient attirés ; par leur intermédiaire, sera attiré à Roch Ha-chana [le niveau de] «Et vous direz :

כה לחי כ נ"ל [הנ"ל] ועמ"ש במ"א בד"ה ת"ר [תנו רבנן] נר חנוכה בש"א [בית שמאי אומרים] כו' איך שיש מעלה באספשא"מ [באספקלריא שאינה מאירה] שיכולים לראות בה מה שאין רואים באספה"מ [באספקלריא המאירה].

Ko à 'Haï», comme mentionné ci-dessus. Voir aussi ce qui est écrit ailleurs, dans le discours qui commence par «Nos maîtres ont enseigné : la lampe de Hanouka... Beit Chammaï disent», etc. : il y a un avantage dans le miroir qui ne brille pas, car on peut y voir ce que l'on ne voit pas dans le miroir qui brille.

ולכן אמר ישע"י [ישעיה] ואראה את ה' לפי שנתנבא בכה שהוא אספשא"מ [אספקלריא שאינה מאירה] ומשה שנתנבא בזה אמר כי לא יראני כדאיתא בגמ' [בגמרא] ספ"ד [סוף פרק ד'] דיבמות (דמ"ט).

C'est pourquoi Isaïe dit : «Et je vis D.ieu», car il prophétisait par ko, qui est le miroir qui ne brille pas; tandis que Moché, qui prophétisait par ze («ceci»), dit : «Car [l'homme] ne Me verra pas», comme il est rapporté dans la Guemara, à la fin du quatrième chapitre de Yevamot (page 49).

ומה יובן איך שאע"פ [שאף על פי] שבח"י זה ובח"י חי הוא למעלה מבח"י כה עכ"ז [עם כל זה] יש ג"כ מעלה יתירה בבח"י כה ואספשא"מ [ואספקלריא שאינה מאירה] שע"ז יבוא לבח"י בכל מאדך ועיין ברבות פ' וירא פ' נ"ו ע"פ נלכה עד כה.

Et l'on comprendra ainsi que, bien que le niveau de ze et celui de 'Haï soient supérieurs au niveau de ko, il existe néanmoins aussi un avantage particulier au niveau de ko et dans le miroir qui ne brille pas : par ce moyen, on parviendra au niveau de «de toute ta force» (me'odekha). Voir aussi Midrach Rabba, Parachat Vayéra, section 56, sur le verset «Nous irons jusque-là, jusqu'à ko».

10 וזהו ענין התשובה כמ"ש סד"ה הראיני את מראיך וזהו ענין ואמרתם כה לחי כו' להיות התחברות ב' הבח"י יחד ואומרים אתה זוכר מעשה עולם וזכרנו לחיים ומקדש ישראל ויום הזכרון

Et tel est le sens de la techouva, comme il est écrit à la fin du discours qui commence par «Montre-moi ton visage». Tel est aussi le sens de «Vous direz : Koh to Chai», etc. : les deux niveaux doivent être réunis. Et nous disons : «Tu te souviens des actes du monde», «Souviens-Toi de nous pour la vie», et «Qui sanctifie Israël et le Jour du Souvenir».

כי לשון זכירה נופל על דבר קטן ופחות הערך אשר נקל בעיני האדם לשכוח עליו ולאבדו וצריך לזכור עליו כך

Car le terme «souvenir» s'applique à une chose petite et de peu de valeur, qu'une personne oublie et perd facilement, si bien qu'elle doit s'en souvenir. De même,

הנה המשכה זו להיות ראשית גילוי החיות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הוא רק בבחי' זכר רב טובך
יביעו להודיע לבני האדם גבורותיו הן הצמצומים

cet influx, à savoir que la force vitale se révèle d'abord au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), n'est qu'au niveau de « Ils proclameront le souvenir de Ton immense bonté », « pour faire connaître aux fils de l'homme Ses actes puissants (guevourav) » : ce sont les contractions (tsimtsoumim),

רבים ועצומים עד אין מספר שצממם אא"ס [אור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע דכולא קמיה כלא ממש חשיבי
ואינו אפילו ערך טפה מים אוקיינוס

nombreuses, puissantes et innombrables, par lesquelles la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), s'est contractée, car « devant Lui, tout est considéré comme véritablement néant », et n'est même pas dans la proportion d'une goutte par rapport aux eaux de l'océan ;

רק מלכותך מלכות כל עולמים בחי' מלי בלבד וכנודע ממאמר יחיד חי העולמים מלך וכי' כמ"ש במ"א
seule « Ta royauté est une royauté sur tous les mondes », le seul niveau de Mal'hout, comme on le sait d'après la formule « L'Unique, Vie des mondes, Roi », etc., ainsi qu'il est écrit ailleurs.

ולכן כל מעשה עולם אינם רק בבחי' זכירה כאדם שזוכר על החפץ קטן שיש לו שנקל לאבדו ואפילו
כל יצורי קדם הן העולמות העליונים כו'.

C'est pourquoi tous « les actes du monde » ne sont qu'au niveau du « souvenir », comme une personne qui se souvient d'un petit objet qu'elle possède et qu'elle peut facilement perdre ; et même « toutes les créatures d'autrefois », c'est-à-dire les mondes supérieurs, etc.

(ועמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי). וזהו השבח שמשבחים לפניו ית' אתה זוכר

(Et voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours qui commence par « Car en ce jour il fera expiation », dans la paracha A'haré.) Tel est l'éloge par lequel nous Le louons, béni soit-Il : « Tu te souviens ».

כי כל סידור שבחיו של מקום הוא ע"ד במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא

Car tout l'ordre des louanges adressées au Maître du monde suit le principe : « Partout où vous trouvez Sa grandeur, vous trouvez... »

עֲנוּתוֹתוֹ כַּמִּיִּשׁ בְּמִיָּא וְאוֹתָהּ אֲנִי מִבְּקָשִׁים זִכְרָנוּ לַחַיִּים לִהְיוֹת בְּחַיִּי זְכִירָה זֶה לִפְנֵינוּ יְתִי לִהְיוֹת הַמִּשְׁכָּת
אוֹר אִיִּס בִּיָּה הַסּוֹכִיעַ לְבַחֲיִי מִמְכִּיעַ [מִמְלֵא כָּל עֲלָמִין].

Son humilité, comme il est écrit ailleurs. Et c'est ce que nous demandons : « Souviens-Toi de nous pour la vie » : que ce niveau de souvenir se tienne devant Lui, béni soit-Il, afin que soit attirée la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), vers le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin).

11 וְהִנֵּה בְרִיָּה [בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה] אֹמְרִים זֶה הַיּוֹם תַּחֲלַת מַעֲשֵׁיךָ הִגַּם שְׂרִיָּה [שְׂרֵאשׁ הַשָּׁנָה] הוּא יוֹם כְּרוֹא אֲדָה־ר [אָדָם]

הָרֵאשׁוֹן] וְהוּא יוֹם וִי לְמַעֲבִיב [לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית] הוּא מִפְּנֵי

Or, à Roch Hachana, nous disons : « Ce jour est le commencement de Tes œuvres », bien que Roch Hachana soit le jour où Adam, le premier homme, fut créé, c'est-à-dire le sixième jour de l'œuvre de la Création. C'est parce que

כִּי סוֹף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשַׁבָּה תַּחֲלָה וְכַמִּיִּשׁ בְּרֵאשִׁית בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ רֵאשִׁית יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ בְּמַחֲשַׁבָּה
וּפִי בְּמַחֲשַׁבָּה זֶה הוּא עַד־מ

« le dernier dans l'action est le premier dans la pensée », comme il est écrit : « Au commencement (bereichit) » : pour Israël, qui est appelé « commencement » (réchit) ; « Israël s'éleva dans la pensée ». Et le sens de « dans la pensée », ici, est, à titre de comparaison,

כְּמוֹ שֶׁבָּאֲדָם עֵיקַר הִנְהַגְתּוֹ הוּא עִיִּי הַמַּחֲשַׁבָּה שֶׁאַחֲרֶיהָ נִמְשְׁכוּ כָּל הָאֲבָרִים וְנִשְׁמָעִים לָהּ כִּךְ הַמַּחֲשַׁבָּה
הָעֲלִיוֹנָה הַקְּדוּמָה אֲנִי אִמְלֹךְ הִתֵּתָ עִיִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ רֵאשִׁית כּוֹי וְכִיּוֹם כְּרוֹא אָדָם
כִּיּוֹם וִי נִגְמְרָה תַּחֲלַת הַמַּחֲשַׁבָּה

comme, chez un homme, la conduite relève principalement de la pensée, que tous les membres suivent et à laquelle ils obéissent, ainsi la pensée suprême et primordiale, « Je régnerai », se réalisa par Israël, car [c'était] pour Israël, qui est appelé « commencement », etc. Et le jour où l'homme fut créé, le sixième jour, le commencement de la pensée s'accomplit.

וְלִכֵּן נִקְרָא תַּחֲלַת מַעֲשֵׁיךָ שֶׁהַמַּחֲשַׁבָּה הִיא כְּמַעֲשֵׂה לְגַבִּי הַקְּבִיָּה שֶׁאַף הַמַּחֲשַׁבָּה נִחְשַׁבְתָּ אֲצִלּוֹ לְבַחֲיִי עֲשִׂיהָ.

C'est pourquoi il est appelé « le commencement de Tes œuvres », car, par rapport au Saint béni soit-Il, la pensée est comme l'action, puisque, pour Lui, même la pensée est considérée comme relevant du niveau de l'action.

12 וכמ"ש ביום עשות הוי' אלקים כו' ובע"מ [ובעשרה מאמרות] נברא העולם ובמדרש איתא במחשבה אחת כו'.

Comme il est écrit : « Le jour où Havaya Elokim fit », etc. ; et le monde fut créé par les Dix Paroles ; et il est dit dans le Midrach : « Par une seule pensée », etc.

אך הכח הזה הניתן לישראל באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] להיות זה היום תחלת מעשיך להמשיך מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ביארו מסדרי התפלה

Mais les organisateurs des prières ont expliqué ce pouvoir donné à Israël, par l'éveil d'en bas, de faire de ce jour « le commencement de Tes œuvres », en attirant du niveau de sovev kol almin au niveau de memalé kol almin :

כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב דמלת כי פירושו נתינת טעם על מה שקדם לומר זה היום תחלת מעשיך כו'.

« Car c'est une loi (hok) pour Israël, un jugement (michpat) du D.ieu de Yaakov. » Le mot « car » (ki) introduit une raison à ce qui a été dit auparavant : « Ce jour est le commencement de Tes œuvres », etc.

13 וביאור הענין הוא כי הנה התורה נק' חוק ומזון לישראל שהיא המשכת אור א"ס ב"ה בפנימיות / בפנימיות] הנפש שא"א להנשמה

Voici l'explication de la chose : la Torah est appelée « hok » (décret) et nourriture pour Israël, car elle est l'émanation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans la dimension intérieure de l'âme. En effet, il est impossible pour l'âme,

שהיא בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] לקבל אור א"ס ב"ה שאין לה ערוך אליו ית' כ"א ע"י התורה שהיא היא חכמתו ורצונו ית' והתורה נק' חק

qui est limitée, de recevoir la Lumière infinie, béni soit-Il, puisqu'elle n'est en rien comparable à Lui, qu'Il soit béni, si ce n'est par l'intermédiaire de la Torah, qui est Sa sagesse et Sa volonté mêmes, qu'Il soit béni. Et la Torah est appelée « hok »

שהיא נתפסת ונקלטת בפנימיות הנפש והמצות נקי משפטים לפי שהמצות הן בבחי' חיצוניות רק משפט לשון הילוך כתרגום על כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא

parce qu'elle est saisie et absorbée dans la dimension intérieure (pnimiyout) de l'âme. Et les mitsvot sont appelées «michpatim», car elles relèvent de la dimension extérieure ('hitsoniyout) ; or, «michpat» désigne une démarche, comme le Targoum traduit «selon la première manière (kamichpat harichon)» par «selon la première pratique (kehilheta kadmaïta)» ;

דהיינו שמ"מ יש בהן בחי' התפשטות והילוך ההמשכה מאור א"ס ב"ה והוא נמשך ומתפשט עד בחי' אלקי יעקב יו"ד עקב עקב בחי' חיצוניות

c'est-à-dire qu'il y a néanmoins en elles le niveau de diffusion et de progression de l'émanation issue de la Lumière infinie, béni soit-Il ; celle-ci est attirée et se diffuse jusqu'au niveau du «Dieu de Yaakov» : youd-akev, «talon», le niveau de la dimension extérieure.

(שע"י התומ"צ [התורה ומצות] נמשך מאור א"ס הסוכ"ע בנשמות וי"ל [ויש לומר] כי אורייתא מחו"ב [מחכמה ובינה] נפקא וכבר נתבאר שע"י יחוד חו"ב [חכמה ובינה] נמשכו נשמות זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כו'. עוי"ל [עוד יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזח"א [בזהר חלק א] תולדות) (קל"ד ב') והובא בע"ח [בעץ חיים] שער הפרצופים שכ"ט סוף דרוש א':

(Quant au fait que, par l'intermédiaire de la Torah et des mitsvot, [la lumière] est attirée depuis la Lumière infinie qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) jusque dans les âmes, on peut dire que [cela tient à ce que] «la Torah émane de 'Hokhma et de Bina» ; il a déjà été expliqué que, par l'union de 'Hokhma et de Bina, les âmes de Zeir Anpin et de Noukva sont attirées vers le bas, etc. On peut encore l'expliquer d'après ce qui est écrit dans le Zohar, partie I, Toldos (134b), cité dans Etz Chaim, Shaar HaPartzufim, Shaar 29, fin du Derush 1.)

14 ג אך לקרב אל השכל איך תהיינה התורה והמצות ממשיכות גילוי אור א"ס ב"ה הסוכ"ע להיות בבחי'

ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בנשמת האדם

3. Mais, pour rendre plus accessible à l'intelligence la manière dont la Torah et les mitsvot attirent le dévoilement de la Lumière infinie, béni soit-Il, qui entoure tous les mondes, afin qu'elle se trouve au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes dans l'âme de l'homme :

הנה יובן ע"פ מה שנודע שהשמחה גורמת ענוה ושפלות וכמשל המלך שבשעת שמחתו הוא מתגלה לכל עבדיו ומשים א"ע [את עצמו] כהדיוט עמהם.

Cela se comprendra à partir de ce qui est connu : la joie entraîne l'humilité et l'abaissement, comme dans l'analogie du roi qui, au moment de sa joie, se révèle à tous ses serviteurs et se rend semblable à un homme ordinaire parmi eux.

וכמ"ש ודוד מכרכר כו'. (בשמואל ב' סימן ו'). משא"כ שלא בשעת השמחה הוא סגור ומסוגר ומרומם על בני אדם ומאן חשוב ומאן ספון כו'.

Comme il est écrit : « Et David dansait », etc. (II Samuel, chapitre 6). En revanche, lorsqu'il n'est pas dans un moment de joie, il est fermé et inaccessible, élevé au-dessus des hommes, et « qui est estimé, qui est considéré », etc.

והרי הענוה והשפלות מתגלה מצד השמחה. והנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל כו'.

Ainsi, l'humilité et l'abaissement se révèlent en vertu de la joie. Or, il est écrit : « Parce que tu n'as pas servi Havaya, ton D.ieu, dans la joie et la gaieté du cœur, au-delà de l'abondance de toute chose », etc.

15 ופי' מרוב כל אפילו מחיי העוה"ה [העולם הבא] שיש בה שמחה יותר מבחיי העוה"ב [העולם הבא]. ולכאורה מאין יבא לאדם בחי' זו בשמחה בחדות ה' ותהי השמחה הגדולה הזאת לאלקים בבחי' זו מרוב כל.

Et «au-delà de l'abondance de tout» signifie: même au-delà de la vie du Monde futur, qu'il y ait en elle plus de joie que dans la vie du Monde futur. Pourtant, à première vue, comment l'homme pourrait-il parvenir à ce niveau de joie, à «la joie de Havaya», de sorte que cette grande joie soit pour D.ieu à ce niveau de «au-delà de l'abondance de tout»?

אך הנה נודע שהשמחה היא התגלות התענוג שהעונג כשבא לידי גילוי אזי נולדה ונתהווה השמחה בהתגלות הלב וכל מה שיש גילוי תענוג יותר הוא שש ושמה יותר.

Or, on sait que la joie est la révélation du plaisir: lorsque le plaisir se révèle, alors la joie naît et prend forme dans la révélation du cœur; et plus le plaisir se révèle, plus on se réjouit et on est heureux.

16 והנה נודע בכל תענוגי עוה"ז שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והמזל ההוא רוחנית התענוג ואין ערוך התענוג גשמי לגבי רוחני שהתענוג שברוחני גדול מאד מערך תענוג הגשמי.

Or, on sait que, parmi tous les plaisirs de ce monde, «il n'est pas de brin d'herbe ici-bas qui n'ait son mazal là-haut», et que ce mazal est la dimension spirituelle du plaisir. Le plaisir physique ne peut être comparé au plaisir spirituel, car le plaisir spirituel est immensément supérieur à la mesure du plaisir physique.

וכ"ז [וכל זה] הוא בעיני עוה"ז שהם נשפעים מפסולת ושמרים דקדושה כמ"ש ונשב בגיא מול בית פעור והתענוג שבקדושה הוא נפלא לאין קץ במעלה יתירה ונפלאה עד מאד

Tout cela concerne les réalités de ce monde, qui découlent des déchets et des lies de la sainteté, comme il est écrit : «Et nous demeurâmes dans la vallée, en face de Beit Peor.» Mais le plaisir de la sainteté est prodigieux, sans limite, d'un degré supérieur et extraordinairement merveilleux.

וגם בקדושה יש עילוי אחר עילוי ג"ע [גן עדן] תחתון ועליון ועדן הוא למעלה מג"ע [מגן עדן] שהוא מענג העליון מאד ונחל עדניך תשקם ועדן הוא בחי' חכמה ושם מתגלה תענוג.

Dans la sainteté également, il y a une élévation après l'autre : le Gan Eden inférieur et le Gan Eden supérieur ; et l'Eden est au-dessus du Gan Eden, car il relève du plaisir suprêmement élevé : «Tu les abreuves au torrent de Tes délices (adanecha).» L'Eden est le niveau de 'Hokhma, et c'est là que le plaisir se révèle.

אך עצמיות התענוג הוא עליון יותר כמו שנראה בחכמת האדם שיש בה תענוג והתענוג ההוא הוא בחי' עליונה מהחכמה שבחכמה זו שנפלה לאדם מלמעלה מהשכל

Cependant, l'essence du plaisir est plus élevée encore, comme on le voit dans la sagesse d'une personne, où il y a du plaisir ; ce plaisir est d'un niveau supérieur à celui de la sagesse. Car, dans cette sagesse qui est descendue vers une personne d'au-dessus de l'intellect,

היינו מכח השכל נופל ונמשך התענוג משא"כ בחכמה מצד עצמה אין התענוג מורגש שם אלא שמחמת התחדשות גילוי החכמה מאיר בו התענוג וכ"ז [וכל זה] אינו

c'est-à-dire que le plaisir découle de la puissance de l'intellect et en émane ; en revanche, dans la sagesse elle-même, le plaisir n'est pas ressenti. C'est seulement en raison de la nouveauté de la révélation de la sagesse que le plaisir y brille. Et tout cela n'est rien

אלא זיו והארה מעצמיות התענוג וכך ההארה הנמשכת בעדן העליון הוא רק זיו והארה מעצמיות התענוג הוא אור א"ס ב"ה הסוכ"ע

d'autre qu'un rayonnement et une lueur de l'essence du plaisir. De même, la lumière qui se prolonge dans l'Eden supérieur n'est qu'un rayonnement et une lueur de l'essence du plaisir, qui est la Lumière infinie, béni soit-Il, qui entoure tous les mondes (sovev kol almin),

שהוא מקור התענוגים ואין לכנות לו שם רק בשם עצמיות התענוג הפשוט מאחר שהתענוג הוא יותר עליון מכל המדרגות

qui est la source des plaisirs ; on ne peut lui donner d'autre nom que « l'essence du plaisir simple », puisque le plaisir est supérieur à tous les degrés ;

רק שהתענוג נפלא עד מאד ואינו מושג אפילו לעולמות העליונים ונקי סתימא דכל סתימין שאפילו לגבי עולמות הנעלמים הוא סתום ונעלם

seulement, ce plaisir est extraordinairement merveilleux et n'est appréhendé même par les mondes supérieurs. Il est appelé « le plus caché de tout ce qui est caché » (setima dechol setimin), car il demeure caché et dissimulé même par rapport aux mondes cachés.

והנה שם הוא שרש התורה והמצות כי הגם דאורייתא מחכמה נפקת מ"מ שרשה למעלה מהחכמה והמצות הן תרי"ג דאורייתא וז' דרכנן בגי' [בגימטריא] תר"ך

Et là se trouve la racine de la Torah et des mitsvot. Car bien que « la Torah émane de 'Hokhma », sa racine est néanmoins au-dessus de 'Hokhma. Quant aux mitsvot, elles sont les six cent treize mitsvot de la Torah et les sept instituées par les Sages, soit six cent vingt (tav-réch-kaf),

שהם אותיות כתר מלשון כותרת ומקיף ששם הוא השראת ענג העליון מקור התענוגים בבחי' כותרת ומקיף שאינו בא לידי גילוי רק בבחי' מקיף

qui sont les lettres de Kéter (la Couronne), terme désignant une couronne (koteret) et ce qui entoure (makif). Car c'est là que réside le plaisir suprême, source de tous les plaisirs, au niveau d'une couronne et d'une lumière enveloppante, qui ne se révèle qu'au niveau d'une lumière enveloppante.

(ע' [עיינן] בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו בחי' מקפת עליו כו' אור רוחני מקיף עליו) ואף גם זה ע"י רבוא רבבות מדריגות צמצומים רבים ושונים כמ"ש נפלאותיך

(Voir Etz Chaim, Shaar 22, fin du chapitre 6 : «l'aspect qui l'entoure», etc., «une lumière spirituelle qui l'enveloppe».) Et même cela s'opère par des myriades et des myriades de niveaux, par de nombreuses contractions, différentes les unes des autres, comme il est écrit : «Tes merveilles

ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר שכדי להיות המשכת נפלאותיך אלינו בבחי' פלא ומקיף הוא ע"י צמצומים רבים עד אשר עצמו מספר

et Tes pensées envers nous : nul n'est comparable à Toi ; si je voulais les proclamer et en parler, elles seraient trop nombreuses pour être dénombrées.» Pour que «Tes merveilles envers nous» se déploient au niveau du prodige (pele) et d'une lumière enveloppante, cela passe par de nombreuses contractions, jusqu'à ce qu'elles soient «trop nombreuses pour être dénombrées».

כי פלא העליון נקרא לגבי אור א"ב [א"ס] ב"ה עצמו עושה פלא בחי' עשייה כו' והיינו התלכשות התענוג ברצון שהרצון אינו

Car le «prodige» suprême, en comparaison de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, est lui-même appelé «accomplir des prodiges», ce qui relève de l'action, etc. Il s'agit de l'enveloppement du plaisir dans la volonté, car la volonté n'est rien

אלא בחי' כותרת ומקיף בבחי' חיצונית ולא גילוי פנימית התענוג ומשם מושרש שרש המצות שהן הן רצונו ית' ובקיום המצות נמשך ענג העליון המלוכש

d'autre que le niveau d'une couronne et d'une lumière enveloppante, relevant de la dimension extérieure, et non de la révélation de la dimension intérieure du plaisir. C'est de là que prend racine la racine des mitsvot, qui sont précisément Sa volonté, béni soit-Il ; et lorsque les mitsvot sont accomplies, le plaisir suprême qui est enveloppé

ברצון נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני שבקיום המצות שורה נח"ר [נחת רוח] ותענוג העליון המלוכש ברצון העליון שאינו בא לידי גילוי בעדן שאינו אלא זיו כו'.

dans la volonté : «C'est une satisfaction devant Moi que J'aie parlé et que Ma volonté ait été accomplie.» Car l'accomplissement des mitsvot fait résider la satisfaction et le plaisir suprême enveloppé dans la volonté suprême, qui ne se révèle pas dans l'Éden, où il n'y a que son rayonnement, etc.

17 והנה מגילוי עונג העליון הזה במצות נמשך בחי' שמחה שהוא גילוי התענוג להיות עוז וחדוה במקומו והשמחה היא הגורמת ענוה ושפלות

Or, de la révélation de ce plaisir supérieur dans les mitsvot découle le niveau de la joie, qui est le plaisir révélé, afin que soient «force et allégresse en Son lieu». Et c'est la joie qui suscite l'humilité et l'abaissement ;

לכן בה ועיי' יומשך אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בנשמת האדם להיות בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בהגלות נגלות עוז וחדות ה' מעונג העליון ב"ה

c'est pourquoi, en elle et par son intermédiaire, la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), sera attirée dans l'âme de l'homme, au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), par la révélation manifeste de la «force» et de «la joie de Havaya», issues du plaisir supérieur, béni soit-Il.

(ועיי' מ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת גבי אשר קדשנו במצותיו אשר נשבעת כו'. ועיי' בר"ח [בראשית חכמה] שער הענוה פרק א' בשם הרע"מ [הרע"א מהימנא] פ' פנחס) (דר"ל) שמדת מלכות נקרא ענוה.

(Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Le huitième jour, une assemblée», au sujet de «Qui nous a sanctifiés par Ses commandements», «que Tu as juré», etc. Voyez également Reishis Chochmah, Shaar HaAnavah, chapitre 1, au nom du Raaya Mehemna, Parashat Pinchas) (p. 230), où il est dit que l'attribut de Mal'hout est appelé humilité.

והיינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] בד"ה אתם נצבים שהרי אין מלך בלא עם פ"י שהם נקראו במדריגת עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה כו' והרי לגבי הקב"ה אין ערוך אליו כו'.

C'est comme il est écrit plus haut, dans le discours commençant par «Vous êtes debout» : car «il n'est pas de roi sans peuple», c'est-à-dire que ceux-ci sont appelés, au rang de «son peuple», parce qu'ils sont des hommes comme lui et entretiennent avec lui un certain rapport, etc. Or, par rapport au Saint béni soit-Il, rien n'est comparable à Lui, etc.

18 ולכן זה שאעפ"כ [שאף על פי כן] נשפל ונמשך להיות בחי' מלך וכמ"ש ה' מלך כו'. וכתוב למען הקים אותך היום לו לעם כו'. זהו ענוה והשפלה גדולה.

C'est pourquoi, bien qu'Il soit au-delà de toute comparaison, Il s'abaisse néanmoins et se laisse attirer vers le bas au niveau de Roi, comme il est écrit : «Havaya règne», etc., et comme il est écrit : «Afin de t'établir aujourd'hui comme un peuple pour Lui», etc. : c'est là une grande humilité et un grand abaissement de soi.

וְזֶהוּ שְׁעִי הַשְׂמֵחָה בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת מְמַשִּׁיכִים עֲנוּה זֶה לִהְיוֹת בְּאִי [בְּרוּךְ אַתָּה ה'] אֲמִ"ה [אַלְקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם] כִּי וְעִי שֶׁם עוֹד בְּרִיחַ מִעֲנִין הָעֲנוּה בְּהִקְבִּיָּה.

Et c'est pourquoi, par la joie que suscite l'accomplissement de la Torah et des mitsvot, nous attirons cette humilité vers le bas, afin qu'il y ait : « Béni sois-Tu, Havaya, notre D.ieu, Roi du monde », etc. Voyez également, à ce sujet, ce qui est dit plus loin dans Reishit 'Hokhma au sujet de l'humilité du Saint béni soit-Il.

19 וְזֶהוּ שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהִי. פִּי אֲשִׁישׁ הוּא לְשׁוֹן הַפְּעִיל כְּמִיִּשׁ כֵּן יִשִּׁישׁ ה' עֲלֵיכֶם כּוֹי.

Et c'est là [le sens de] « Je me réjouirai grandement (sos asis) en Havaya. » Le sens est que asis est une forme causative, comme il est écrit : « Ainsi Havaya vous fera-t-Il vous réjouir », etc.

וְאֲרִזִּ"ל [וְאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּה] הוּא אֵינוֹ שֶׁשׁ אֲבָל אַחֲרִים מְשִׁישׁ כִּי הוּא פּוֹעֵל יוֹצֵא לְאַחֲרִים. וּפִיִּי שְׁכַנְסִי [שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל] אֹמֶרֶת שֶׁהִיא מְפַעֶלֶת הַשְׂמֵחָה בְּהוֹי.

Et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Lui ne se réjouit pas, mais Il fait réjouir les autres », car il s'agit d'un verbe transitif, [agissant] sur les autres. Le sens est que la Communauté d'Israël (Knesset Israël) dit qu'elle suscite la joie en Havaya.

דְּהֵינּוּ לִהְיוֹת גִּילּוֹי הוֹי צִמְצוּם וְהַתְּפַשְׁטוֹת כּוֹי שֶׁהוּא עִיִּי בְּחִי הַשְׂמֵחָה שֶׁל הוֹי דְּהֵינּוּ גִילּוֹי עוֹנֵג הָעֲלִיּוֹן בִּיָּה לְמַטָּה

C'est-à-dire qu'il y ait une révélation de Havaya, contraction et expansion, etc., ce qui se réalise par le niveau de la joie de Havaya, c'est-à-dire par la révélation, ici-bas, du plaisir suprême, béni soit-Il.

(וְזֶהוּ מִיִּשׁ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פ' צו ספ"י בְּעֲנִין כָּפַל לְשׁוֹן שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ נַחֲמוֹת כְּפֻלּוֹת דְּהֵינּוּ שֶׁמְפַעֵל הַשְׂמֵחָה וְהַגִּילּוֹי בְּסוֹכִיעַ וּמִמְכִּיעַ [וּמִמְלֵא כָּל עֲלָמִין]).

(Et c'est le sens de ce qui est écrit dans le Midrach Rabba, parachat Tsav, fin de la section 10, au sujet de l'expression redoublée « sos asis » : « des consolations doubles » ; c'est-à-dire que l'on suscite la joie et la révélation dans la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et dans la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin).

ועמ"ש במ"א מענין ההפרש בין שמחת פורים לשמחת יו"י שהוא לפי שע"י המס"נ [המסירות נפש] שהיה להם אז הגיעו למעלה מעלה בעצמות אור א"ס ב"ה להמשיך משם גילוי האור והנס

Et voyez ce qui est écrit ailleurs au sujet de la différence entre la joie de Pourim et celle de Yom Tov: c'est que, par le sacrifice de soi (messirout néfesh) dont ils firent preuve alors, ils atteignirent des hauteurs toujours plus élevées, jusqu'à l'essence de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, afin d'en faire descendre la révélation de la lumière et du miracle;

ולכן השמחה מגילוי זה הוא ביתר שאת ויתר עז כו' ואפשר עדי"ז י"ל [יש לומר] ענין כפילת השמחה שוש אשיש כו' וע"י (זח"ג [זהר חלק ג] קל"ג א')

et c'est pourquoi la joie qui découle de cette révélation est «d'une dignité éminente et d'une puissance supérieure», etc. Peut-être peut-on également expliquer ainsi le redoublement de la joie dans «sos asis», etc. Et voir) (le Zohar, partie III, 133a).

ע"פ שוש אשיש ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה ס"פ נגילה ונשמחה כך והוא בקיום התומ"צ [התורה ומצות] שישראל עושים למטה שבזה ממשיכין המשחה הוא גילוי ענג העלין ב"ה שכל המצות הם המשכות מהעלם אל הגילוי

à partir du verset «Je me réjouirai grandement», et dans le Shir HaShirim Rabba, à la fin [de la section consacrée à] «Nous exulterons et nous nous réjouirons en Toi». Cela se réalise par l'accomplissement de la Torah et des mitsvot par Israël ici-bas; par là, ils font descendre la joie, c'est-à-dire la révélation du plaisir suprême, béni soit-Il, car toutes les mitsvot sont des influx qui passent du caché au révélé.

(וזהו ויספו ענוים בהו"י שמחה) (בישע"י [בישעיה] ס"י כ"ט) פ"י שהם מוסיפים כביכול שמחה בשם הו"י וכנ"ל בפ"י אשיש

(Et c'est là [le sens de] «Les humbles accroîtront la joie en Havaya») (Isaïe, chapitre 29): cela signifie qu'ils ajoutent, pour ainsi dire, de la joie au Nom Havaya, comme expliqué plus haut au sujet de asis.

שהיא מפעלת השמחה בהו"י כו'. וסיום הפסוק (בישעיה שם) ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו יתבאר לקמן:

qu'elle suscite la joie en Havaya, etc. Et la fin du verset (au même endroit dans Isaïe), «et les pauvres parmi les hommes (evyonei adam) exulteront dans le Saint d'Israël», sera expliquée plus loin.

20 ד' אַךְ הִנֵּה הַמִּשְׁכָּה זֶה שֶׁל תוֹמ"צ [תורה ומצות] אֵנוּ מְמַשִּׁיכִין בְּכָל הַשָּׁנָה אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁמִתְחַדֵּשׁ חַיִּוֹת

כִּלְלִי עַל כָּל הַשָּׁנָה מִבְּחִי סוֹכִיעַ אֵין הַמִּשְׁכַּת תוֹמ"צ [תורה ומצות]

4. Cependant, cette transmission de la Torah et des mitsvot, nous l'assurons tout au long de l'année. Mais à Roch Hachana, lorsque se renouvelle, pour toute l'année, une force vitale générale issue du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), la transmission de la Torah et des mitsvot ne suffit pas

מִסְפָּקֶת לְהַמְשִׁיךְ הַתְּחַדְּשׁוֹת אֹר חֲדָשׁ וּבִפְרֵט מִי שֶׁפָּגַם בְּעִשְׂוֹתוֹ אַחַת מִמִּצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ אוֹ שֶׁלֹּא קִיָּים מִצְוָה אַחַת מִמִּצְוֹת ה'. אֲשֶׁר לְזֹאת נִקְבַּע ר"ה [רֹאשׁ הַשָּׁנָה] יוֹם מִיּוֹחַד לְהַמְשִׁיךְ אֹר חֲדָשׁ הַזֶּה ע"י הַשּׁוֹפָר.

à faire descendre le renouvellement d'une lumière nouvelle, en particulier pour celui qui a causé une défaillance en accomplissant l'un des « commandements de Havaya qu'il ne faut pas accomplir », ou qui n'a pas observé l'un des commandements de D.ieu. C'est pourquoi Roch Hachana a été fixé comme un jour particulier, afin de faire descendre cette lumière nouvelle par le chofar.

21 וְזֶהוּ בְּחֲדָשׁ שׁוֹפֵר בְּחִי הַתְּחַדְּשׁוֹת. וְהַעֲנִין כִּי הִנֵּה הַשּׁוֹפָר הוּא גִי"כ הַמִּשְׁכַּת בְּחִי עֲנַג הָעֲלִיּוֹן

Et tel est [le sens de] «ba'hodech chofar»: le niveau du renouvellement. Voici de quoi il s'agit: le chofar aussi opère l'émanation du niveau du plaisir supérieur,

אַלֵּא שֶׁהוּא הַמִּתְגַּלָּה בְּבְחִי פְּנִימִיּוֹת ע"י גְּנוּחֵי גִנָּה וִילּוּלֵי יָלִיל בְּחִי בְּכִיָּה לַעֲוֹרֵר רַחֲמִים רַבִּים מִמִּקּוֹר הַרַחֲמִים שֶׁהֵן י"ג מִדֵּה"ר [מִדּוֹת הַרַחֲמִים] שֶׁבְּכָתוּב וְהֵן הֵן הַמִּשְׁכַּת פְּנִימִית עֲנַג הָעֲלִיּוֹן

si ce n'est que [ce plaisir] se révèle au niveau de la dimension intérieure (pnimiyout), par des «gémissements qui gémissent» et des «lamentations qui se lamentent», niveau des pleurs, afin d'éveiller une grande miséricorde depuis la source de la miséricorde, à savoir les Treize Attributs de Miséricorde dans l'Écriture; et ce sont précisément eux qui opèrent l'émanation de la dimension intérieure du plaisir supérieur,

שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִעַלָּה מִבְּחִי עֲנַג הָעֲלִיּוֹן הַמְּלוּבָשׁ בְּתוֹמ"צ [בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת] שֶׁאֵינּוּ מִתְגַּלָּה אֲלֵא בְּבְחִי חִיצוֹנִי וּבְחִי מִקִּיף כִּלְבֹּד

qui est infiniment, infiniment supérieur au niveau du plaisir supérieur revêtu dans la Torah et les mitsvot, lequel ne se révèle qu'au niveau de la dimension extérieure ('hitsoniyout) et uniquement comme lumière englobante.

ולכן מתקן כל הפגמים וממלא כל החסרונות שבהמשכת התורה והמצות אך הגילוי הזה הוא ע"י בחי' גנוחי גנח וילולי יליל

C'est pourquoi il répare tous les défauts et comble toutes les lacunes dans l'émanation de la Torah et des mitsvot. Mais cette révélation se fait par le niveau des «gémissements qui gémissent» et des «lamentations qui se lamentent»,

כי הבכיה היא על ריחוק אור א"ס ב"ה בבחי' גילוי רק זכר רב טובך יביעו להודיע לבני האדם גבורותיו רק הצמצומים רבים ועצומים ריבוא רבבות

car les pleurs expriment la douleur de l'éloignement de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, par rapport à sa révélation : il n'y a que «Ils proclameront le souvenir de Ta grande bonté», «pour faire connaître aux fils de l'homme Ses actes puissants»; rien que les contractions, nombreuses et puissantes, des myriades de myriades

מדריגות עד אין חקר וכמ"ש אגידה ואדברה עצמו מספר שצמצם אור א"ס ב"ה להיות נראה ונגלה כבוד הדר מלכותו ומלכותך מלכות כל עולמים שמזה חיות העולמות וקיומם כי אין מלך בלא עם.

de niveaux, au-delà de toute mesure, comme il est écrit : «Si je voulais les raconter et en parler, ils seraient trop nombreux pour être comptés»; c'est ainsi que la Lumière infinie, béni soit-Il, s'est contractée [elle-même], afin que soient vus et révélés «la gloire de la splendeur de Sa royauté» et «Ta royauté est une royauté sur tous les mondes». C'est de là que viennent la force vitale des mondes et leur existence, car «il n'est pas de roi sans peuple».

22 וכאשר יתבונן המשכיל על ריחוק זה מגילוי אור א"ס ב"ה שכמה צמצומים ועולמות אין מספר המעלימים ומסתירים גילוי אור א"ס ב"ה מקור התענוגים ירבה בככיה מאד

Et lorsque l'homme réfléchi médite sur cet éloignement de la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, et sur les contractions et les mondes innombrables qui dissimulent et voilent la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, source des plaisirs, il pleurera abondamment.

כי שי לו לבכות יותר מאשר בוכים עוברים בגיהנם שעליהם אמר הכתוב עוברי בעמק הבכא (תהלים סימן פ"ד)

Car il a davantage lieu de pleurer que ceux qui traversent le Guéhinom, dont le verset dit : «Ceux qui traversent la vallée des pleurs» (Psaumes, chapitre 84).

שהרי הגיהנם הוא רק מירוק נפשו וכמו שאמרו על אחר מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי.

Car le Guéhinom ne fait que purifier son âme, comme on a dit au sujet d'A'her : « Mieux vaut qu'il soit jugé et qu'il accède au Monde futur. »

ואם על הסתלקות עונג עוה"ב [עולם הבא] בוכים שאינו אלא זיו. ומכ"ש [ומכל שכן] וק"ו [וקל וחומר] שיש לבכות על סילוק גילוי אור א"ס ב"ה מקור התענוג

Et si l'on pleure la disparition du plaisir du Monde futur, qui n'est qu'un rayonnement, à combien plus forte raison doit-on pleurer la disparition de la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, source du plaisir.

(וזהו רחל מבכה על בניה כו' כי איננו וכדפי' בזח"ג [בוהר חלק ג] ויקרא) (דף כ' ע"ב) בגין דקב"ה [דקודשא בריך הוא] סליק לעילא לעילא ולא אשתכח בגווה.

(Et c'est là [le sens de] « Rachel pleure ses enfants », etc., « car il n'est pas », comme l'explique le Zohar, partie III, Vayikra) (page 20b) : « car le Saint béni soit-Il s'est élevé toujours plus haut et ne se trouve pas en elle. »

הה"ד [הדא הוא דכתיב] כי איננו פי' שהוא הסתלקות ההמשכה והגילוי מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]. ומחמת זה כרחל לפני גוזזיה נאלמה

C'est ce que signifie : « car il n'est pas » : il s'agit du retrait de l'effusion et de la révélation du niveau de sovev kol almin dans celui de memalé kol almin. Et, à cause de cela, « comme une brebis devant ceux qui la tondent, elle reste silencieuse » ;

היינו ירידת הנשמה ושעבודה לדאוג ולחשוב בכל עניני הגוף ותאוות נפש הבהמית החיונית מה שהן מותרות כו' ועמ"ש מזה בדי"ה אלה מסעי.

c'est-à-dire la descente de l'âme et son asservissement à l'inquiétude et aux pensées portant sur toutes les affaires du corps et sur les désirs de l'âme animale vitale, même ceux qui sont superflus, etc. Voir ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Voici les étapes ».

והנה מזה נמשך בחינת מבכה ע"ד מבכה אחרים עמה שהוא התעוררות הבכיה בלב האדם על סילוק גילוי אור א"ס ב"ה כו'.

Or, de là découle le niveau de mevaké (« elle fait pleurer »), au sens de « faisant pleurer les autres avec elle » : c'est l'éveil des pleurs dans le cœur de l'homme face au retrait de la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, etc.

והנה על בכיה זו נאמר קול ברמה נשמע וכדפי' זח"א [זהר חלק א] ויגש (דרי"י [דרכינו יצחק] ע"א) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי כו'

Et de ces pleurs, il est dit : « Une voix se fait entendre sur les hauteurs (beramah) », comme l'explique le Zohar, partie I, Vayigach (page 210a) : « Que signifie "sur les hauteurs"? C'est le Monde futur », etc.

וכמ"ש ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה כו' שע"י התעוררות רחמים בבחי' בכה תבכה הנ"ל הוא מעורר בחי' על הוי' למעלה מבחי' ומדריגת שם

Comme il est écrit : « Et Hannah pria al Havaya et pleura abondamment (bachoh tivkeh) », etc. : par l'éveil de la miséricorde au niveau de « pleura abondamment » mentionné plus haut, on éveille le niveau de « al Havaya » (« au-dessus de Havaya »), qui est supérieur au niveau et au degré du Nom

הוי' הנמשך ע"י קיום המצות ובבחי' בכיה זו ממשיך גילוי בחי' פנימיות עונג העליון המלוכש ביג"מ [בי"ג מדות] הרחמים המתגלה ע"י ריבוא רבבות ומדרגות צמצומים בחנית גבורתך.

Havaya attiré par l'accomplissement des mitsvot. Et par ce niveau de pleurs, on attire la révélation de la dimension intérieure du plaisir suprême, revêtu dans les Treize Attributs de Miséricorde, qui se révèle au travers de myriades et de myriades de niveaux de contractions, le niveau de « Ta puissance ».

23 וזהו תגל נפשי באלהי כי שם אלקים הוא בחי' הצמצום ומגן לשם הוי'. כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים הוא ענין חמה בנרתקה כמ"ש במ"א. ולהיות כל המשכות הללו שבבחי' פנימית הם בבחי' צמצומים וגבורות

Et c'est là [le sens de] « mon âme exultera en mon D.ieu (Elokaï) ». Car le Nom Elokim est le niveau du tsimtsoum (contraction) et un bouclier pour le Nom Havaya, comme il est écrit : « Car Havaya Elokim est un soleil et un bouclier » ; c'est le sens de l'image du soleil dans son fourreau, comme il est expliqué ailleurs. Or, puisque tous ces influx qui relèvent de la dimension intérieure passent par des contractions et des Guevourot (retenues),

(וזהו גם כן ענין ממעמקים קראתיך עשרה עומקים דעשיית [דעשרת ימי תשובה] עומק גימטריא רי"ו גימטריא גבורה כמו עד"מ עומק המעיין שהוא יוצא ונמשך ממקורו שהנביעה דקה ביותר כקרני חגבים עד"מ ורה"ג דאל"כ [דאם לא כן] היה כמו במבול כשנבקעו מעינות תהום כו').

(C'est aussi le sens de «Des profondeurs, je T'ai appelé»: les dix profondeurs des Dix Jours de Te-chouva. Omek, «profondeur», a pour valeur numérique deux cent seize (reïch-youd-vav), comme Guevoura (retenue). Prenons l'image de la profondeur d'une source, qui jaillit et s'écoule depuis son origine: l'écoulement est extrêmement fin, comme les cornes des sauterelles, à titre d'exemple, et ainsi de suite; sinon, ce serait comme lors du Déluge, lorsque «les sources du grand abîme jaillirent», etc.

וכך עד"מ הגילוי וההמשכה מעומקא דכולא צ"ל ע"י בחי גבורה וצמצומים כו' וזהו דעומק גימטריא גבורה דייקא וזהו ענין רי"ו הנז' [הנזכר] בפע"ח [בפרי עץ חיים] בכוונות ראש השנה ויוהכ"פ [ויום הכפורים].

De même, à titre d'exemple, la révélation et l'influx depuis la «profondeur de tout» (oumkah de-khola) doivent passer par le niveau de Guevoura et des contractions, etc. C'est donc bien précisé-ment pourquoi omek a la même valeur numérique que Guevoura. C'est aussi le sens du nombre deux cent seize mentionné dans Pri Etz Chaim, dans les intentions (kavanot) de Roch Hachana et de Yom Kippour.

וזהו שעל זה נאמר תגל נפשי באלקי שלהיות ההמשכה מבחי על הוי צ"ל ע"י צמצום וגבורה כו' ולכן במ"ת [במתן תורה] נאמר ג"כ וידבר אלקים לפי שצ"ל גילוי והמשכה מבחי אנכי מי שאנכי כו' וז"ש [וזהו שכתוב] ג"כ בברכת יצחק ויתן לך האלקים

C'est pourquoi il est dit à ce sujet: «Mon âme exultera en mon D.ieu»: pour que l'influx provienne du niveau de «au-dessus de Havaya», il doit passer par la contraction et Guevoura, etc. C'est pour-quoi, lors du Don de la Torah, il est également dit: «Et Elokim parla», car il fallait une révélation et un influx provenant du niveau de «Moi» (Ano'hi), «Celui que Je suis», etc. C'est aussi ce qui est écrit dans la bénédiction d'Its'hak: «Et que HaElokim te donne»;

כי להיות ההמשכה מבחינת טל השמים טלא דבדולחא פנימית עונג העליון צ״ל ע״י שם אלקים מטעם הנ״ל וע״י בזח״ג [בזהר חלק ג] פ׳ פנחס דרל״ט ע״ב גבי ואתר דא אתקין האלקים תדיר כו׳ מאין סוף ומאין חקר ובמק״מ [ובמקדש מלך] שם בשם נ״ב מהרח״ו [מהרבי חיים ויטאל] וכפ׳ ואתחנן)

car, pour que l’influx provienne du niveau de «la rosée des cieux», «la rosée cristalline» (tala devedoul’ha), la dimension intérieure du plaisir suprême, il doit passer par le Nom Elokim, pour la raison mentionnée plus haut. Voir le Zohar, partie III, Parachat Pin’has, p. 239b, au sujet de «Et ce lieu, HaElokim l’ordonne constamment», etc.: «depuis l’Infini et depuis l’insondable»; et le Mikdash Melekh à cet endroit, au nom d’une note marginale de Rabbi ‘Haïm Vital; ainsi que Parachat Vaet’hanan)

(דרס״ז ע״ב) ע״פ עין לא ראתה אלקים זולתך כו׳ ע״ש ועמ״ש בביאור ע״פ כן אד׳ הו׳ י׳ יצמיח צדקה ותהלה

(p. 267b), à propos du verset: «Aucun œil n’a vu, Elokim, hormis Toi», etc.; voir là-bas. Voir également ce qui est écrit dans l’explication du verset: «Ainsi Ado-naï Havaya fera germer la justice et la louange»,

שהוא שם הו״י בניקוד אלקים וכד״ה אתם נצבים בפ״י למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים

ce qui est le Nom Havaya vocalisé selon Elokim; et dans le discours qui commence par «Vous êtes debout», dans l’explication de «Afin de t’établir aujourd’hui comme peuple pour Lui, et qu’Il soit Elokim pour toi»,

שהוא להיות נגלה כבוד הדר מלכותו בח״י מל׳ דא״ס שאין העולמות יכולים לקבל הארה זו בפנימיותם רק כמ״ש שום תשים עליך מלך עליך דייקא.

ce qui signifie que soit révélée «la gloire de la splendeur de Sa royauté», le niveau de Mal’hout de l’Ein Sof. Les mondes ne peuvent recevoir cette illumination dans leur dimension intérieure, mais seulement selon ce qui est écrit: «Tu établiras assurément un roi au-dessus de toi»: «au-dessus de toi», précisément.

24 ולכן המלאכים זעות מחיל כסא וחיל ורעדה יאחזון מפני שמשגיגין התלכשות מל׳ דא״ס ב״ה ואין יכולים לקבל הארה מזה בבח״י פנימיותם

C’est pourquoi les anges tremblent devant la crainte du Trône, et que «terreur et tremblement les saisissent», car ils appréhendent l’enveloppement de la Mal’hout de l’Infini (Ein Sof), béni soit-Il, et ne peuvent en recevoir la lumière dans leur dimension intérieure (pnimiyout),

רק כמ"ש שום תשים עליך מלך עליך דייקא. ולכן המלאכים זעות שמ"מ מקבלים עליהם עול מלכות שמים ומזה תפול עליהם אימה ופחד.

mais seulement selon ce qui est écrit : «Tu établiras assurément un roi sur toi»; «sur toi», précisément. C'est pourquoi les anges tremblent, car ils acceptent néanmoins sur eux le joug de la royauté du Ciel, et de là «la crainte et l'effroi s'abattent sur eux».

25 וכך המשכת השופר שהוא המשכת פנימיות עונג העליון א"א לבא לידי גילוי הנפש בבחינת פנימיות כ"א בבחי' חרדה ורעדה.

Ainsi, la révélation dans l'âme de la diffusion du Chofar — qui est celle de la dimension intérieure du plaisir suprême — ne peut se produire au niveau de sa dimension intérieure que sous la forme de crainte et de tremblement.

ולכן קול השופר גורם חרדה וכמו שכתוב וקול השופר חזק מאד ויחרד כל העם כו'.

C'est pourquoi le son du Chofar provoque la crainte, comme il est écrit : «Le son du Chofar était très puissant, et tout le peuple trembla», etc.

26 וכל העם רואים את הקולות ואת קול השופר וירא העם וינועו כו'. אך מבפנים נמשך גילוי פנימית ענג העליון.

«Et tout le peuple voyait les sons et le son du chofar; le peuple vit et trembla», etc. Mais, de l'intérieur, se révèle la dimension intérieure du plaisir sublime.

וזהו תגל נפשי בבחי' גילה שאין השמחה נראית ונגלית מבחוץ א לא שמבחוץ הוא התגלות החרדה ורעדה ותוכה רצוף הגילה והחדוה בפנימיות עונג העליון הנמשך ע"י השופר ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עזרת] גבי וכדי

Et c'est là [le sens de] «mon âme exultera (tagel)», au niveau de la gila, où la joie ne se voit ni ne se révèle à l'extérieur; à l'extérieur se manifeste plutôt la crainte et le tremblement, tandis qu'à l'intérieur elle est incrustée d'exultation et d'allégresse, dans la dimension intérieure du plaisir sublime qui se répand par le chofar. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Le huitième jour, une assemblée», à propos de «Et afin de comprendre»

להבין ענין תשובה כו' הנה עדי"מ יש שני מיני תענוג לפני המלך כו' ע"ש וגם ע"ד ההוא יובן ענין שוש אשיש ותגל נפשי שהן שני מיני תענוג הנ"ל:

la notion de techouva», etc. : «Par analogie, il existe deux sortes de plaisir devant le roi», etc. ; voyez là-bas. Dans le même esprit, on comprendra également la notion de «Je me réjouirai grandement» et de «mon âme exultera», qui correspondent aux deux sortes de plaisir mentionnées plus haut.

27 ה אך בכסה ליום חגנו. פ"י בחי' בכסה שהוא התכסות והסתר השמחה שלא נראית ונגלית ברי"ה [בראש

השנה] כי חרדה ורעדה הם המעלימים ומסתירים את השמחה שלא תהא אלא בבחי' גילה.

5. Mais [le verset poursuit] : «bakeseh (au moment de la couverture), pour le jour de notre fête.» Cela signifie que le niveau de bakeseh est celui de la couverture et de la dissimulation de la joie, qui n'est ni vue ni révélée à Roch Hachana, car la crainte et le tremblement cachent et dissimulent la joie, de sorte qu'elle ne se manifeste que sous l'aspect de la gilah.

הנה התכסות הזאת תתגלה ליום חגנו הוא חג הסוכות שהוא סתם חג שבגמרא שאז תתגלה השמחה

בגילוי כי ברי"ה [בראש השנה] החרדה היא בחי' שמאל דוחה ולא דוחה לגמרי ח"ו [חס ושלום]

Cette couverture sera révélée «pour le jour de notre fête», qui est la fête de Soukot, celle que la Guemara désigne simplement comme «la fête» ; alors, en effet, la joie se révélera au grand jour. Car, à Roch Hachana, la crainte est le niveau de «la gauche repousse», mais elle ne repousse pas complètement, à D.ieu ne plaise ;

אלא כמ"ש שמאלו תחת לראשי שבחי' שמאל דוחה גורם נשיאות ראש להתגלות בחג הסוכות בחי' וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו מאהבה ואינו מניחו להפרד ממנו.

mais, comme il est écrit : «Sa gauche est sous ma tête» : le niveau de la gauche qui repousse suscite le relèvement de la tête, afin que se révèle, à la fête de Soukot, le niveau de «Sa droite m'étreint», comme une personne qui étreint son ami par amour et ne le laisse pas se séparer d'elle.

כך בחג הסוכות הסכך וג' דפנות הן בחי' חיבוק וקרבת ה' ממש שסובבו ומקיפו מכל צד ואינו מניחו

להיות בבחי' פירוד ח"ו [חס ושלום] (ועמ"ש מענין סוכות סד"ה האזינו השמים)

Ainsi, à la fête de Soukot, le sekhakh et les trois parois représentent une étreinte, la proximité même de D.ieu, qui l'entoure et l'enveloppe de tous côtés, et ne le laisse pas se trouver dans un état de séparation, à D.ieu ne plaise. (Voir également ce qui est écrit sur le sujet de Soukot à la fin du discours commençant par «Prêtez l'oreille, cieux.»)

וזהו מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה שמן המצר שכר"ה [שבראש השנה] נעשה מרחב בחג הסוכות

Et c'est là le sens de : «Du lieu étroit j'ai appelé Yah ; Yah m'a répondu en me donnant de l'espace» : l'étroitesse de Roch Hachana devient espace à la fête de Soukot.

(כי מן המצר היינו שופר דראש השנה שהשופר צדו אי צר כו' ועמ"ש מזה ע"פ וכל העם רואים את הקולות כו' והמרחב שבחג הסוכות הוא התגלות בחי' רב חסד כו' בחי' כי חפץ חסד הוא וזהו וחסדי מאתך לא ימוש כו')

(Car «du lieu étroit» désigne le chofar de Roch Hachana, puisque le chofar est étroit à l'une de ses extrémités, etc. ; voir également ce qui est écrit à ce sujet sur le verset «Et tout le peuple vit les sons», etc. Quant à l'espace de la fête de Soukot, il est la révélation du niveau de «grande abondance de bonté», etc., le niveau de «car Il désire la bonté». C'est là le sens de : «et Ma bonté ne s'éloignera pas de toi», etc.)

ולכן נאמר ושאתם מים בששון שהי' [שהיה] ניסוך המים ע"ג [על גבי] המזבח בשמחה גדולה שמחת בית השואבה.

C'est pourquoi il est dit : «Vous puiserez de l'eau avec joie», car la libation d'eau sur l'autel avait lieu dans une grande joie : la joie de la fête du puisage de l'eau (Sim'hat Beit HaChoeva).

כי בכל השנה היו מנסכין יין ששם שורה בחי' שמחה מצד עצמיות אין שמחה אלא ביין משא"כ בחג הסוכות היה גילוי השמחה במים שאין בהם שמחה מצד עצמותו רק מפני גילוי השמחה עליונה

Car, toute l'année, on versait des libations de vin, où réside par nature le niveau de la joie, puisque «il n'y a de joie qu'avec le vin». En revanche, à la fête de Soukot, la joie se révélait dans l'eau, qui n'a pas de joie par elle-même, mais seulement grâce à la révélation de la joie suprême.

(ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית שבחי' בית ומקיף עליון לא שייך בו שמחה מצד עצמו שהוא למעלה מהשגה כו' וממשיכים בו שמחה ממקום עליון יותר כו' וכך הוא בענין השמחה שבניסוך המים ולכן נקרא בית השואבה)

(Et voir ce qui est écrit dans le même sens à propos du verset «Psaume, cantique pour l'inauguration de la Maison» : le niveau de la «maison», [lumière] englobante supérieure, ne comporte pas de joie par lui-même, puisqu'il est au-delà de l'entendement, etc. ; la joie y est attirée depuis un lieu encore plus élevé, etc. Il en va de même pour la joie de la libation d'eau ; c'est pourquoi on l'appelle Beit Hachoeva, «la maison du puisage».)

אך התגלות השמחה זו שבחג הסוכות אינה בהתגלות פנימית הנפש כ"א בבחי' מקיף. כי מצד שהמשכות שמחה זו מ"יג מדה"ר [מדות הרחמים] הממשיכות מענג העליון המרומם ומתנשא מימות עולם א"א לבא לידי גילוי כ"א בבחי' מקיף

Mais cette révélation de la joie pendant la fête de Soukkot ne se produit pas dans la révélation de la dimension intérieure de l'âme, mais au niveau d'une lumière englobante. En effet, puisque ces effusions de joie proviennent des Treize Attributs de Miséricorde, qui puisent dans le plaisir supérieur, «élevé et exalté depuis les jours d'autrefois», elles ne peuvent se révéler qu'au niveau d'une lumière englobante,

וכמאמר המלך המרומם כו' ברחמיך הרבים כו' צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו הם הן ג' בחי' מקיפין

comme dans cette formule [de la prière]: «Le Roi exalté», etc., «dans Ta grande miséricorde», etc., «Rocher de notre refuge, Bouclier de notre salut, refuge pour nous»: ce sont les trois niveaux de lumières englobantes,

כי משגב ומגן הם בחי' מקיף כנודע (וכ"ז [וכל זה] נמשך מבחינת ברחמיך הרבים כו' היינו ע"י יג"מ [י"ג מדות] הרחמים דעשי"ת [דעשרת ימי תשובה] שמהמצר ענני במרחב כו')

car «refuge» et «bouclier» sont des niveaux de lumière englobante, comme on le sait. (Tout cela est attiré du niveau de «dans Ta grande miséricorde», etc., c'est-à-dire par les Treize Attributs de Miséricorde des Dix Jours de Techouva, de sorte que «du lieu étroit, Il m'a répondu avec largesse», etc.)

וזהו כי הלבישני בגדי ישע בגדים היינו בחי' מקיפין ונקי' בגדי ישע כי ישע מלשון וישע ה' אל הבל ואל מנחתו

Et c'est là le sens de «car Il m'a revêtu de vêtements de salut (yesha)»: les vêtements sont le niveau des lumières englobantes; ils sont appelés «vêtements de yesha», car yesha vient du terme «Et Ha-vaya se tourna (vayisha) vers Hevel et vers son offrande»,

שהוא מלשון פונה ממקום למקום שהמקיפין הן מושכין את האדם ופונים אותו ממקום למקום. כמו הסוכה שהיא בחי' חיבוק כנ"ל.

terme qui signifie se tourner d'un lieu vers un autre; en effet, les lumières englobantes attirent une personne et la font se tourner d'un lieu vers un autre. Ainsi en est-il de la soukka, qui est un niveau d'étreinte, comme indiqué plus haut.

28 וְבִהּ וְעַל יְדֵהּ תִּמְשַׁךְ נֶפֶשׁ הָאָדָם לְדַבְקָהּ בּוֹ וְכָל כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ אִפִּי [אִפִּילוֹ] מֵהָ שְׁעוֹסֵק בְּצִרְכֵי הָעוֹלָם תִּהְיֶינָה עוֹלוֹת לֵהּ וְכִמְשַׁל הָאָדָם הַחֹבֵק אֶת חֲבִירוֹ מֵאַחֲרָיו שֶׁאִפִּי [שֶׁאִפִּילוֹ] בְּחֵי אַחֲרֵיָּם מִקִּיף וּמִסַּבֵּב לֵהוּיֹת כּוֹלּוֹ עוֹלָה לָּהּ.

Par elle et par son intermédiaire, l'âme de l'homme sera attirée à s'attacher à Lui, et toutes les forces de l'âme, même lorsqu'il s'occupe des nécessités du monde, s'élèveront vers D.ieu. C'est comme dans l'exemple d'un homme qui enlace son ami par derrière : il englobe et entoure même le niveau du dos, de sorte que l'homme tout entier s'élève vers D.ieu.

וְגִדּוֹל כַּחַם הַמִּקִּיף בִּזֵּה לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת בְּסֹדֶר הַמִּדְרָגָה וְכִמְ"שׁ מִדְּגַל עַל הַהָרִים כּו':

Grande est la puissance de la lumière enveloppante à cet égard : elle élève l'âme de l'homme sans suivre l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), dans l'ordre des niveaux, comme il est écrit : « sautant par-dessus les montagnes », etc.

29 וּמַעֲיֵל צְדָקָה יַעֲטֵנִי. הִנֵּה הַצְדָּקָה הִיא גִּי"כ בְּחֵי לְבוֹשׁ אֶלֶּא שֶׁגִּדּוֹל כַּחַם וּמַעֲלַת הַצְדָּקָה יוֹתֵר מִשְׂאֵר הַמִּצְוֹת.

6. « Il m'a enveloppé d'un manteau de tsedaka (justice). » Or, la tsedaka (charité) est elle aussi un niveau de vêtement, mais la puissance et la valeur de la charité sont supérieures à celles des autres mitsvot.

שֶׁצְדָּקָה וְגִמְ"ח [וְגִמְיּוּלֹת חֲסִדִּים] הֵם מֵהַדְּבָרִים שֶׁאוּכָלִים פִּירוּתֵיהֶן בַּעֲוֵה"ז שִׁישׁ בִּהּ הַמִּשְׁכָּה וְגִילּוֹי לְמַטָּה בַּעֲוֵה"ז יוֹתֵר מִבְּשֵׂאֵר מִצְוֹת

Car la charité et les actes de bonté font partie des choses « dont on goûte les fruits dans ce monde », car elles entraînent une descente et une révélation ici-bas, dans ce monde, plus que les autres mitsvot.

וְלָכֵן נִקְרָא בְּשֵׁם מַעֲיֵל שְׁתִּלּוּיִם בּוֹ זָגִים וְרִימוֹנִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל וְנִשְׁמַע קוֹלּוֹ בְּבוֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְקוֹל הוּא הַמִּשְׁכָּה וְגִילּוֹי:

C'est pourquoi elle est appelée « manteau » (meïl), auquel sont suspendues des clochettes et des grenades pour produire un son, « et son son se fera entendre lorsqu'il entrera dans le Sanctuaire » ; or le son est une descente et une révélation.

30 כַּחֲתָן יִכְהֶן פֶּאֶר. פִּי כַחֲתָן מִלְשׁוֹן חוֹת דְּרָגָא מִזֶּה יִמְשִׁיךְ בַּחֲיִי כֶהֱן וַחֲסֵד בַּחֲיִי אֶתָּה כֶהֱן לְעוֹלָם הוּא חֲסֵד הִ' הַנִּמְשָׁךְ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם וְלֵהִיּוֹת בַּבַּחֲיִי פֶאֶר הֵינּוּ בַחֲיִי חוֹק וּמִזוֹן לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְּפָאֵר:

« Comme un jeune marié (hatan) qui se pare (yechahen) de splendeur (pe'er). » Le sens est le suivant : hatan se rattache à l'expression « descendre d'un degré » (hato darga). De là, on attirera le niveau de Cohen et de 'Hessed (bonté), le niveau de « Tu es Cohen pour toujours », qui est la bonté de Havaya attirée « de monde en monde » ; et l'on parviendra au niveau de la splendeur (pe'er), c'est-à-dire au niveau de « loi et nourriture pour Israël », « en toi Je prends gloire (espa'er) ».

31 וְכַכְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּהּ. [עֵי] בִּזְחִיג [בְּזֹהַר חֶלֶק ג] בִּלְק [קִצִּיט בִי] כְּלִיָּהּ אֱלֹהִים הֵן נִשְׁיִי [נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל] שֶׁהֵן בַּבַּחֲיִי כְּלִים וּמִקְבָּלִים אֲוֶאֶס [אֹרֶן אֵין סוֹף] בִּיָּהּ הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת. וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִּי בְּפִיךָ.

« Et comme une fiancée se pare de ses bijoux (keleha). » (Voir le Zohar, Part III, Balak, 199b.) « Ses bijoux » (keleha) : ce sont les âmes d'Israël, qui sont au niveau de réceptacles (kelim) et reçoivent la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est attirée par la Torah et les mitsvot ; « et Mes paroles que J'ai mises dans ta bouche ».

וְהֵם בַּחֲיִי כְּלִים הַבְּטָלִים לְאוּרֹו כֹי וְהַכְלָה הִיא כִּנְסִי [כִּנְסֵת יִשְׂרָאֵל] וּמִקּוֹר נִשְׁיִי [נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל] תַעֲדָה אוֹתָן בְּעַדֵי עֲדִיִים בַּעֲטָרָה שֶׁעֲתִיד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיתֵּנוּ בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק.

Et elles sont au niveau de réceptacles annulés devant Sa lumière, etc. Et « la fiancée » est l'Assemblée d'Israël (Knesset Israël), la source des âmes d'Israël : elle les pare des plus beaux ornements, de la couronne que le Saint béni soit-Il est destiné à placer sur la tête de chaque tsadik.

32 וְצַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעִטְרוֹתֵיהֶן בְּרֹאשֵׁיהֶן. וְכוּוֹנֶת הַפְּסוֹק שֶׁכֻּמוּ הַחֲסֵד הַנִּמְשָׁךְ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם בַּבַּחֲיִי פְּנִימִית לְתַפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַמְשַׁכֵּת הַתּוֹרָה

« Et les justes sont assis, leurs couronnes sur la tête. » L'intention du verset est la suivante : de même que la bonté qui se prolonge « d'un monde à l'autre », au niveau de la dimension intérieure, pour la gloire d'Israël, par le prolongement de la Torah,

וְכֻמוּ בַחֲיִי הָעִטְרוֹת שֶׁל צַדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן שֶׁהֵן בַּחֲיִי מִקִּיפִים שֶׁכִּי [שְׁכָל זֶה] הוּא נִמְשָׁךְ מִזִּיּוֹ הַתּוֹרָה וְעַבּוּדָה כֵּן וְיוֹתֵר מִכֵּן שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהוֹי עֲצָמוֹ וְתִגַּל נִפְשִׁי בְּאַלְקִי

et de même que le niveau des couronnes des justes dans le Gan Eden — qui sont des lumières enveloppantes [tout cela se prolonge à partir du rayonnement de la Torah et du service divin] —, ainsi, et plus encore, « je me réjouirai grandement en Havaya Lui-même », et « mon âme exultera en mon D.ieu,

כי הלבישני כו' הן המשכות פנימיות ומקיפין של התורה והמצות עצמן שהן בבחי' אלקות ממש: (ולתוספת ביאור ענין וגלו ברעדה. הנה הוא בחי' גבוה יותר מבחי' התגלות השמחה ע"ד שעלמא דאתכסיא גבוה מעלמא דאתגליא.

car Il m'a revêtu», etc. : il s'agit des prolongements intérieurs et enveloppants de la Torah et des mitzvot elles-mêmes, qui sont véritablement du divin. (Pour éclaircir davantage la notion de «et exultez en tremblant»: elle relève d'un niveau supérieur à celui de la révélation de la joie, de même que «le monde caché» (alma de'iskasya) est supérieur au «monde révélé» (alma de'isgalya).

וזהו ענין לוחות אחרונות שביוהכ"פ [שביום הכפורים] שניתנו בחשאי כו' כמ"ש לקמן בד"ה האזינו השמים ולעיל בפ' תבא ע"פ היום הזה כו' ושם בד"ה ענין ראש השנה שהוא בחינת חסדים המכוסים וחסדים המגולים ומבואר במ"א דחסדים המכוסים הם בחי' עץ החיים משא"כ)

C'est là la notion des secondes Tables, données à Yom Kippour en secret, etc., comme il est écrit plus loin, dans le discours commençant par «Prêtez l'oreille, ô cieux», et plus haut, dans la parasha Ki Tavo, sur le verset «Ce jour», etc., ainsi que dans le discours qui y commence par «La notion de Roch Hachana»: il s'agit du niveau des bontés cachées (hassadim) et des bontés révélées. Il est expliqué ailleurs que les bontés cachées sont le niveau de l'Arbre de Vie, tandis que

(מקום) [חסדים] המגולים נקרא עץ הדעת טו"ר [טוב ורע] כו' עלמא דאתגליא כו' וזהו ענין והצנע לכת כו' les bontés révélées sont appelées l'Arbre de la connaissance du bien et du mal, etc., «le monde révélé», etc. C'est là la notion de «marcher avec discrétion», etc.

וע' בזהר הרקיע ריש ספרא דצניעותא. ועמ"ש ג"כ לקמן סד"ה ביום השמיני עצרת שהגילה נמשכה מבחי' עליונה יותר מהשמחה כו'.

Voyez Zohar HaRakia, au début du Sifra deTzniusa. Voyez également ce qui est écrit plus loin, à la fin du discours commençant par «Le huitième jour, une assemblée»: la gila se prolonge d'un niveau plus élevé que la sim'ha, etc.)

33 וזהו ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו פי' אביון שתאב לכל. והיינו בחינת רחל מבכה כו'

Et voici [le sens de] «et les nécessiteux parmi les hommes (evyonei adam) exulteront dans le Saint d'Israël». Le sens est qu'un evyon (nécessiteux) est celui qui aspire à tout. C'est là le niveau de «Rachel pleure», etc.,

שהוא המרירות על כי איננו הסתלקות האור והגילוי ולכן נקרא אביוני אדם כי על הכסא דמות כמראה אדם כו'

ce qui est l'amertume éprouvée parce que «il n'est pas» : le retrait de la lumière et de la révélation. C'est pourquoi ils sont appelés «les nécessiteux de adam», car «sur le trône se trouvait une forme semblable à l'apparence d'un homme (adam)», etc. ;

ובהסתלקות האור והגילוי דבחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא נקי' היסוד ומלי' אביונים כו' שהם תאכים לגילוי האור כו'.

et, lorsque la lumière et la révélation du niveau de adam se retirent vers le niveau de «car Il n'est pas un homme (adam)», Yesod et Mal'hout sont appelés «nécessiteux» (evyonim), etc., car ils aspirent à la révélation de la lumière, etc.

34 והוא בחי' בעלי תשובה שהתשובה אינה על עבירות דייקא רק המרירות על ריחוקו מה'. ונודע שבמקום שבעלי תשובה עומדים כו'

Et cela correspond au niveau des baalei techouva (ceux qui reviennent), car la techouva ne porte pas nécessairement sur des fautes, mais sur l'amertume que l'on éprouve en raison de son éloignement de D.ieu. Et l'on sait que «là où se tiennent les baalei techouva», etc.,

כי ע"י מרירות זו מעוררים י"ג הרחמים כמ"ש לעיל וכמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו'.

car, par cette amertume, ils éveillent les Treize Attributs de Miséricorde, comme il est écrit plus haut, et comme il est écrit dans le discours qui commence par «Car les montagnes s'éloigneront», ainsi que dans le discours qui commence par «Car, de même que la terre fait pousser son produit», etc.

35 וזהו בקדוש ישראל יגילו כלומר בבחי' שהוא קדוש ומובדל מבחי' ישראל דלעילא דהיינו כמו שכתוב על הוי' למעלה משם הוי' דהיינו למעלה מבחי' ומדרגת צדיקים כו'

Et voici [le sens de] «ils exulteront dans le Saint d'Israël » : c'est-à-dire au niveau qui est saint et séparé du niveau d'« Israël d'en haut » ; autrement dit, comme il est écrit, « al Havaya », au-dessus du Nom Havaya, c'est-à-dire au-dessus du niveau et du rang des tsadikim, etc.

ואפשר שזהו ג"כ ענין ותגל נפשי באלקי שהוא כענין מ"ש והיה הוי' לי לאלקים כמ"ש ע"פ זה בפרשת ויצא ובד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך ובד"ה ביום השמיני עצרת בפ"י צור לבבי וחלקי אלקים לעולם

Et peut-être est-ce aussi le sens de « mon âme exultera en mon D.ieu (Elokaï) », qui relève de la même idée que ce qui est écrit : « Havaya sera alors pour moi Elokim », comme il est expliqué au sujet de ce verset dans la paracha Vayétsé, dans le discours qui commence par « Reviens, Israël, jusqu'à Havaya ton D.ieu », ainsi que dans le discours qui commence par « Le huitième jour, une assemblée », dans l'explication de « le rocher de mon cœur et ma part, c'est Elokim à jamais ».

וזהו בחינת ומדרגת עשי"ת [עשרת ימי תשובה] שאז זוכים כל ישראל לבחי' תשובה והרי נקי אביוני אדם כמו שאומרים בכל הוידוים אשמנו בגדנו כו' חטאנו עוינו פשענו כו'.

Et voici le niveau et le rang des Dix Jours de Techouva, lorsque tout Israël mérite le niveau de la techouva ; ils sont alors appelés « les indigents d'Adam », comme nous le disons dans toutes les confessions : « Nous avons été coupables, nous avons trahi », etc., « nous avons péché, nous avons commis des fautes, nous avons transgressé », etc.

36 והיינו בחי' אביונים מבחי' אדם רמ"ח מ"ע [מצות עשה] רמ"ח אברין דמלכא כו' וע"י שתאכיל ומתאווים לשוב אל ה' מעומקא דליבא ע"י בקדוש ישראל יגילו בחינת כי לא אדם הוא ולא ישב אדם שם

C'est-à-dire le niveau de ceux qui sont démunis du niveau d'adam : les deux cent quarante-huit commandements positifs, « les deux cent quarante-huit membres du Roi », etc. Et, par leur aspiration et leur désir de revenir à D.ieu du fond du cœur, « ils exulteront dans le Saint d'Israël » : le niveau de « car Il n'est pas un homme (adam) » et de « là où aucun homme (adam) n'a habité ».

וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה] וזהו ענין לקדוש ה' מכובד שנאמר ביוהכ"פ [ביום הכפורים] ופ"י מכובד שמשם יומשך בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] להיות מלא כל הארץ כבודו כו'

Et c'est là le sens de « le Roi saint », que nous disons pendant les Dix Jours de Techouva. C'est aussi le sens de « le jour saint de Havaya, honoré », expression qui désigne Yom Kippour. « Honoré » (mechoubad) signifie que, de là, cela sera attiré dans le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), afin que « toute la terre soit remplie de Sa gloire », etc.,

כמבואר ענין זה בד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו' הנ"ל. וזהו ענין תגל נפשי באלהי וכנ"ל.

comme l'explique le discours commençant par « Car, comme la terre fait pousser sa végétation », etc., mentionné plus haut. Et c'est là le sens de « mon âme exultera en mon D.ieu », comme indiqué plus haut.

37 והנה מבואר למעלה שהשמחה למעלה גורם ענוה להיות המשכת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בנשמת האדם להיות בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו'.

Or, il a été expliqué plus haut que la joie d'en haut suscite l'humilité, afin que la Lumière infinie, béni soit-Il, qui entoure tous les mondes, soit attirée dans l'âme de l'homme, pour y être au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes, etc.

ולפ"ז [ולפי זה] הגילה שהיא חדוה ושמחה פנימית יותר דהיינו מפנימית עונג העליון שלמעלה מבחי' עונג העליון המלוכש במצות כו'

Ainsi, la gila, qui est une allégresse et une joie plus intérieures, c'est-à-dire issues de la dimension intérieure du plaisir suprême, au-dessus du niveau du plaisir suprême revêtu dans les mitsvot, etc.,

היא גורמת ג"כ ענוה ושפלות יותר והוא ענין המשכת י"ג מדות הרחמים וכמ"ש בר"ח [בראשית חכמה] שער הענוה שם בשם הרמ"ק [הרבי משה קורדובירו] שי"ג מדה"ר [מדות הרחמים] הם מורים על הענוה כו' ע"ש באריכות.

suscite également une humilité et un abaissement plus grands. Tel est le sens de l'attraction des Treize Attributs de miséricorde. Comme il est écrit dans Reishis Chochmah, Shaar HaAnavah, à cet endroit, au nom du Ramak, les Treize Attributs de miséricorde indiquent l'humilité, etc. ; voir là-bas en détail.

38 והיא ענוה גדולה ועצומה להשפיל עצמו למטה מטה גם למקום העוונות להיות נושא עון ומגביהו שיהיה אתהפכא חשוכא לנהורא כו'

Et c'est une grande et profonde humilité que de s'abaisser toujours plus bas, jusque dans le lieu des péchés, afin de «porter la faute» et de l'élever, de sorte qu'il y ait «transformation des ténèbres en lumière», etc.

ועמ"ש מזה על פסוק ועתה יגדל נא והיינו לפי ששרש י"ג מדות הרחמים נמשכו מפנימית עונג העליון כנ"ל. וזהו הטוב כי לא כלו רחמיו.

Voyez aussi ce qui est écrit à ce sujet sur le verset: «Et maintenant, que [Ta grandeur] s'accroisse, je T'en prie.» Cela s'explique par le fait que la racine des Treize Attributs de miséricorde provient de la dimension intérieure du plaisir suprême, comme indiqué plus haut. C'est là [le sens de]: «Le Bon, car Tes miséricordes ne sont pas épuisées.»

הטוב הוא בחינת עמך מקור חיים עמך הסליחה היינו מה שהוא עמך ממש שמשם דייקא לוקחה הסליחה והיינו ע"י המשכת י"ג מדות הרחמים נושא עון כו'

«Le Bon» désigne le niveau de «avec Toi»: «avec Toi est la source de la vie», «avec Toi est le pardon». C'est-à-dire ce qui est véritablement «avec Toi»: c'est précisément de là que provient le pardon. Cela s'accomplit par l'effusion des Treize Attributs de miséricorde: «portant la faute», etc.

וְעֵינַי מִיָּשׁ בְּדִי שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד וְעַמִּי עוֹד מֵעַנִּין עֲנוּה בְּבִיאוֹר מֵאֲמַר פִּי פְקוּדֵי (דף רל"ג) ע"פ והנה איש מראהו כו' בסוף הדרוש ע"ש:

Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Reviens, ô Israël, jusqu'à...»; voyez encore ce qui est écrit au sujet de l'humilité dans l'explication du passage de la paracha Pekoudei (page 233), sur le verset «Et voici un homme dont l'apparence...», à la fin du discours; voyez là-bas.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/nitzavim/4/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak